Carmen Ianculescu • Anca-Elena Cristea • Tatiana Păun

EXERCIȚII DE GRAMATICĂ

Scriem corect!

PENTRU
CLASA A IV-A

CORINT
EDUCAȚIONAL

Carmen Ianculescu • Anca-Elena Cristea • Tatiana Păun

EXERCIȚII DE GRAMATICĂ

PENTRU CLASA A IV-A

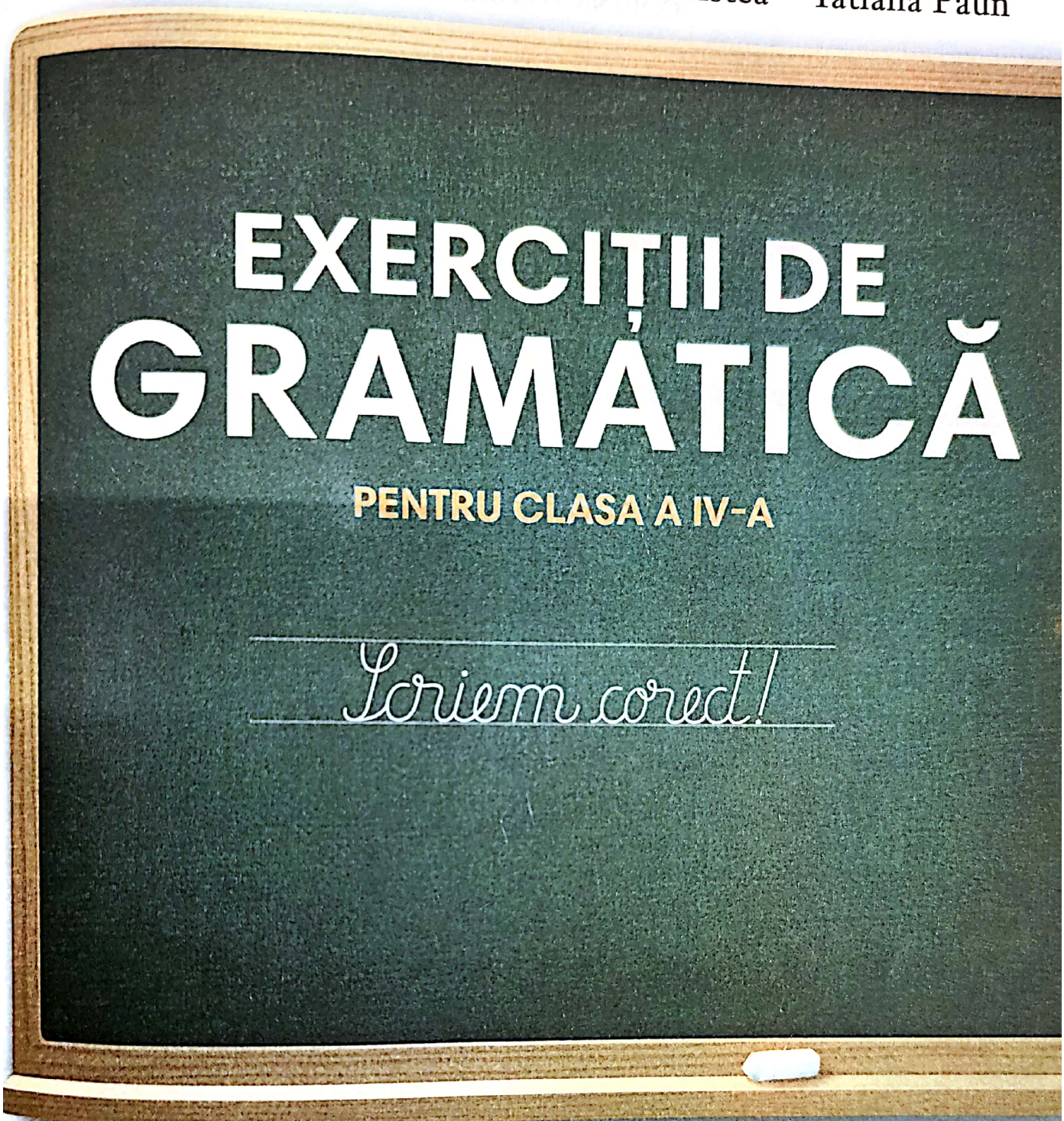

CORINT EDUCAȚIONAL

Scanned with OKEN Scanner

Coordonatoare Corint Educațional
CORINA TOADER

Date despre autori:

Carmen Ianculescu – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București.

Anca-Elena Cristea – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București, doctor în științele educației, autor de cărți pentru copii.

Tatiana Păun – profesor pentru învățământ primar și preșcolar, gradul didactic I, Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București.

Redactare: Ludovic Skultety
Tehnoredactare: Oana Aconstantinesei
Ilustrații: Shutterstock
Design copertă: Dan Mihalache

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin CORINT EDUCAȚIONAL, un imprint al CORINT BOOKS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IANCULESCU, CARMEN
Exerciții de gramatică pentru clasa a IV-a: Scriem corect! / Carmen Ianculescu, Anca-Elena Cristea, Tatiana Păun. - București : Corint Educațional, 2026
ISBN 978-630-361-231-7
I. Cristea, Anca Elena
II. Păun, Tatiana
37
811.135.1

Scanned with OKEN Scanner

Coordonatoare Corint Educațional
CORINA TOADER

Date despre autori:

Carmen Ianculescu – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București.

Anca-Elena Cristea – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București, doctor în științele educației, autor de cărți pentru copii.

Tatiana Păun – profesor pentru învățământ primar și preșcolar, gradul didactic I, Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București.

Redactare: Ludovic Skultety
Tehnoredactare: Oana Aconstantinesei
Ilustrații: Shutterstock
Design copertă: Dan Mihalache

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin CORINT EDUCAȚIONAL, un imprint al CORINT BOOKS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IANCULESCU, CARMEN
Exerciții de gramatică pentru clasa a IV-a: Scriem corect! / Carmen Ianculescu, Anca-Elena Cristea, Tatiana Păun. - București : Corint Educațional, 2026
ISBN 978-630-361-231-7
I. Cristea, Anca Elena
II. Păun, Tatiana
37
811.135.1

Scanned with OKEN Scanner

VOCABULAR

Familia de cuvinte

Dacă unui cuvânt inițial îi adăugăm sunete, grupuri de sunete sau chiar un alt cuvânt (în cazul cuvintelor compuse), pot fi formate alte cuvinte.

Spunem despre cuvintele obținute că sunt înrudite cu cel inițial.

Toate cuvintele care se formează de la cuvântul inițial alcătuiesc **familia de cuvinte** a acestuia.

Exemplu: frunză – a înfrunzi, a desfrunzi, frunzuliță, frunziș, frunzar, frunzișoară etc.

Exerciții

1 Completează tabelul grupând termenii în funcție de familia de cuvinte din care fac parte: **împădurit**, **pădurice**, **grădinar**, **pământean**, **a grădinări**, **grădiniță**, **pădureț**, **pădurar**, **a împăduri**, **grădinăreasă**, **împământare**, **grădinărit**, **pământiu**, **împământenit**, **grădinăresc**, **subpământean**, **păduros**, **pământesc**:

grădină	pădure	pământ

2 Înlocuiește cuvintele din paranteze cu termeni din aceeași familie de cuvinte, astfel încât propozițiile să aibă sens:

Model: Felix este un motan (curiozitate) curios.

În cutia poștală am găsit o (**a scrie**) _____ .

În Casa Vrăjitoarei, Eliza (**piatră**) _____ de frică.

Pomul din grădină (**frunză**) _____, apoi (**floare**) _____ .

Bogdan a primit cadou un robot de (**a juca**) _____ .

Norii (**cenușă**) _____ anunță venirea ploii.

Toți (**școală**) _____ așteaptă cu nerăbdare venirea vacanței.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

3 Pentru fiecare dintre cuvintele date, găsește câte un substantiv, un adjectiv și un verb care să facă parte din aceeași familie de cuvinte:

Model:

ploaie	piatră	fum	joc
substantiv: ploicică	substantiv: _____	substantiv: _____	substantiv: _____
adjectiv: ploios	adjectiv: _____	adjectiv: _____	adjectiv: _____
verb: a ploua	verb: _____	verb: _____	verb: _____

4 Adevărat sau fals? Notează cu **A** sau **F** în partea dreaptă:

- „luminos" face parte din familia cuvântului „lumină"; ☐
- „marinar" aparține familiei cuvântului „mare"; ☐
- „a copia" și „copil" sunt din aceeași familie de cuvinte; ☐
- „împădurit" aparține familiei cuvântului „pădure"; ☐
- „jocheu" face parte din familia cuvântului "joc". ☐

5 Găsește intrusul:

a) ascuns, ascunziș, ascuțiș, a ascunde, ascunzătoare;
b) frumusețe, frumos, a înfrumuseța, frumușel, drăguț;
c) cultură, cult, a culturaliza, cultivat, culturalizat.

6 Bifează seriile în care toate cuvintele aparțin aceleiași familii:

- lumină, luminos, luminat, a lumina, lucios; ☐
- întuneric, a întuneca, întunecos, întunecat, a întunerici; ☐
- a citi, citire, cititor, citit, cifră, recitit; ☐
- gând, a gândi, îngândurat, gânditor, gândire; ☐
- copil, copilărie, copilăresc, a copilări, copiat, copilandru. ☐

7 Formează familia de cuvinte pentru fiecare dintre cuvintele următoare:

a iubi → _____
floare → _____
piatră → _____
drum → _____

8 Găsește familia de cuvinte a verbului **a scrie**. Formulează enunțuri cu fiecare termen găsit:

_____

_____

Cuvinte cu înțeles asemănător

În limba română există cuvinte care au înțeles (sens) identic sau asemănător, dar formă diferită.

- Cuvinte cu înțeles identic și formă diferită:
  Exemple:
  inimă – cord;
  lift – ascensor;
  lunar – selenar.

- Cuvinte cu înțeles asemănător și formă diferită:
  Exemple:
  bun – blând;
  prețios – valoros;
  miros – mireasmă.

- Cuvântul dat și cel cu înțeles asemănător trebuie să fie aceeași parte de vorbire și să se poată înlocui în același context.
  Exemple:
  țară – patrie (substantiv);
  bucuros – fericit (adjectiv);
  aleargă – fuge (verb).

- Există posibilitatea ca mai multe cuvinte cu formă diferită să aibă același înțeles.
  Exemple:
  zăpadă – nea – omăt;
  supărat – trist – necăjit;
  prieten – amic – camarad.

- Anumite cuvinte pot avea același înțeles în funcție de contextul în care se găsesc.
  Exemple:
  pustie – goală; Camera era pustie/goală.
  bun – gustos; Cozonacul este bun/gustos.

- Există situații în care un cuvânt poate avea înțeles asemănător cu al unei expresii.
  Exemple:
  a o zbughi – a o rupe la fugă;
  a se rostogoli – a se da de-a dura.

- Există situații în care o expresie poate avea înțeles asemănător cu al unei alte expresii.
  Exemple:
  a o lua la sănătoasa – a-și lua tălpășița;
  a face cu ou și cu oțet – a lua la trei păzește.

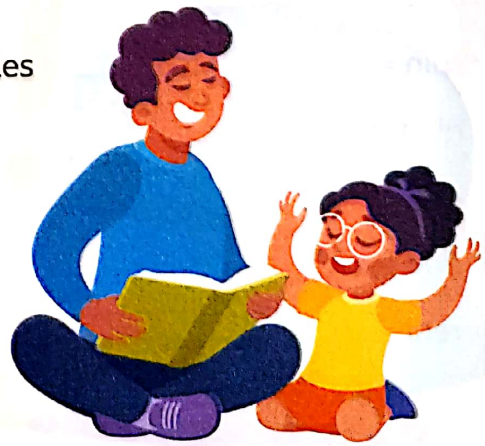

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1 Realizează corespondența între cuvintele care au același înțeles:

curte	festin
blond	autentic
ospăț	a dezorienta
orgolios	mândru
aristocrat	bălai
original	a înapoia
comod	ogradă
a deruta	convorbire
a returna	nobil
conversație	confortabil

2 Alege perechile de cuvinte care au înțeles asemănător:

imediat = îndată
a enerva = a irita
viețuitoare = vietate
scump = ieftin
destul = insuficient
prunc = copil
jurnalist = ziarist
noros = senin
a îmbărbăta = a descuraja

3 Găsește cuvinte cu înțeles asemănător pentru următoarele cuvinte:

flămând = _____
tolerant = _____
a hoinări = _____
spin = _____
alintat = _____
arbore = _____
podoabă = _____
real = _____
pupitru = _____
recompensă = _____

Scanned with OKEN Scanner

4 Taie intrusul din fiecare serie:

- mustrare, dojană, ceartă, apreciere;
- a nărui, a dărâma, a construi, a prăbuși;
- perioadă, secundă, durată, interval;
- surprins, convins, uimit, uluit;
- națiune, neam, popor, drapel;
- a săpa, a meșteri, a lucra, a munci;
- mireasmă, parfum, adiere, aromă.

5 Bifează seriile în care toate cuvintele au același înțeles:

- a sclipi, a luci, a scânteia, a străluci; ☐
- a solicita, a revendica, a pretinde, a cere; ☐
- individ, persoană, locuitor, om; ☐
- a permite, a refuza, a îngădui, a încuviința; ☐
- bufon, măscărici, paiață, arlechin; ☐
- scrisoare, epistolă, misivă, jurnal. ☐

6 Subliniază cuvântul potrivit cu înțeles asemănător:

Model: bogat = avut / avuție

a efectua = rezolvat / a face
mustrare = dojană / a certa
exclus = a înlătura / eliminat
a exclama = a striga / strigăt
a indispune = a enerva / enervant
neliniștit = agitație / îngrijorat

7 Alege din lista alăturată cuvântul cu înțeles asemănător pentru fiecare dintre expresiile date:

a bate la cap = _____
a băga mâna în foc = _____
bun la inimă = _____
cu capul plecat = _____
a da lovitura = _____
cu noaptea-n cap = _____
a lăsa baltă = _____
mână largă = _____

Scanned with OKEN Scanner

8 Rescrie enunțurile, înlocuind expresiile subliniate cu termeni care au înțeles asemănător:

Model: Zmeul și Făt-Frumos <u>s-au luat la trântă</u>.

Zmeul și Făt-Frumos <u>s-au luptat</u>.

În cele din urmă bucătarul <u>a scos la iveală</u> rețeta secretă.

Mihai <u>a venit pe lume</u> într-o zi de primăvară.

Vulpea <u>l-a tras pe sfoară</u> pe urs.

— Să te văd pe unde <u>scoți cămașa</u>!

<u>Am stat de vorbă</u> despre această neînțelegere și ne-am împăcat.

<u>Am luat parte</u> la acest meci alături de colegii mei.

9 Realizează corespondența între expresiile care au același înțeles:

a fi numai ochi și urechi	a-și lua gândul
a bate câmpii	a da apă la șoareci
când o zbura porcul	a vorbi vrute și nevrute
a se lăsa păgubaș	a o rupe la fugă
a o lua la sănătoasa	a fi pe față
a spăla putina	a-și lua picioarele la spinare
a-și scălda ochii în lacrimi	la Paștele cailor

10 Bifează enunțul în care cuvântul subliniat poate fi înlocuit cu termenul dat:

Model: **se asortează**

Pălăria aceasta <u>merge</u> cu rochia. ☑

Trenul <u>merge</u> cu 200 km la oră. ☐

- **deșeu**

Am învățat despre împărțirea cu <u>rest</u>. ☐

Mâncarea neconsumată este <u>rest</u> menajer. ☐

Scanned with OKEN Scanner

• **obositor**

Am urmat un traseu greu prin pădure. ☐

Acest pachet este greu. ☐

• **ograda**

În curtea de la țară noi creștem rațe și găște. ☐

La curtea împăratului s-au strâns mulți voinici. ☐

• **pustiu**

Pe masă este un pahar gol. ☐

În acest spațiu gol noi intenționăm să facem un târg de Crăciun. ☐

11 Găsește expresii cu înțeles asemănător pentru următorii termeni și alcătuiește enunțuri cu ele:

dimineața = _____

_____

a gafa = _____

_____

a dispărea = _____

_____

a observa = _____

_____

a certa = _____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Cuvinte cu înțeles opus

❖ În limba română există cuvinte care au înțelesuri (sensuri) opuse și forme diferite.
Exemplu: mic ≠ mare.

❖ Cuvântul dat și cel cu sens opus trebuie să fie aceeași parte de vorbire.
Exemple: căldură ≠ frig (substantiv);
absent ≠ prezent (adjectiv);
a urca ≠ a coborî (verb).

❖ Există situații în care cuvântul cu sens opus (antonimul) se formează prin adăugarea la cuvântul inițial a uneia dintre următoarele silabe: **a-**, **ne-**, **dis-**, **des-**, **dez-**, **de-**, **i-**, **in-** etc.
Exemple: temporal ≠ atemporal;
favorabil ≠ nefavorabil;
proporționat ≠ disproporționat;
prins ≠ desprins;
legat ≠ dezlegat;
a valoriza ≠ a devaloriza;
matur ≠ imatur;
explicabil ≠ inexplicabil.

❖ Când cuvântul inițial începe cu „**î**", iar cuvântul cu sens opus se formează prin adăugarea lui **ne**, se va păstra scrierea cu **î**, chiar dacă acesta va fi în interiorul cuvântului.
Exemplu: încheiat ≠ neîncheiat.

❖ La selectarea cuvântului potrivit cu sens opus trebuie să se țină cont de contextul în care se găsește cuvântul inițial.
Exemple:

bună ≠ urâtă	***La meteo se anunță vreme bună.***
	La meteo se anunță vreme urâtă.
bună ≠ rea	***Fiul împăratului s-a întâlnit cu vrăjitoarea cea bună.***
	Fiul împăratului s-a întâlnit cu vrăjitoarea cea rea.
bună ≠ slabă	***La final a predat o lucrare bună.***
	La final a predat o lucrare slabă.

❖ Există cuvinte care pot avea sens opus unei expresii.
Exemple: bogat ≠ sărac lipit pământului;
a râde ≠ a da apă la șoareci.

❖ Există expresii care pot avea sens opus.
Exemple: a ridica în slăvi ≠ a face cu ou și cu oțet;
a fi cu capul în nori ≠ a fi cu picioarele pe pământ.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Atenție!

Există cuvinte care se formează prin adăugarea de silabe la început, ca la antonime, dar sensul lor principal nu este opus.

Exemple: bun ≠ nebun;

vrednic ≠ nevrednic.

Exerciții

1 Realizează corespondența între cuvintele care au înțeles opus:

tânăr	cheltuitor
a cumpăra	tragic
comic	vârstnic
a decola	reușită
miazănoapte	nocturn
diurn	stângaci
efemer	a ateriza
econom	veșnic
eșec	miazăzi
îndemânatic	a vinde

2 Alege perechile de cuvinte care au înțeles opus:

egoist ≠ altruist
izbândă ≠ victorie
arogant ≠ modest
meleag ≠ tărâm
a expedia ≠ a primi
faimos ≠ celebru
natural ≠ artificial
slab ≠ firav
încântat ≠ dezamăgit

3 Găsește cuvinte cu înțeles opus pentru următoarele cuvinte:

distractiv ≠ _____
înmulțire ≠ _____
inutil ≠ _____
frică ≠ _____
noroc ≠ _____
a învinge ≠ _____
ud ≠ _____
eronat ≠ _____
maxim ≠ _____
modern ≠ _____

4 Taie intrusul din fiecare serie:

- nicicând ≠ întotdeauna, mereu, niciodată;
- izbândă ≠ înfrângere, victorie, nereușită;
- amabil ≠ politicos, grosolan, necuviincios;
- apreciere ≠ dispreț, desconsiderare, stimă;
- belșug ≠ lipsă, bogăție, sărăcie;
- sărac ≠ sărman, îmbelșugat, bogat;
- dușman ≠ prieten, amic, inamic.

5 Subliniază cuvântul potrivit cu înțeles opus:

*Model: speranță ≠ **deznădejde** / deznădăjduit*

sălbatic ≠ domestic / a domestici
cuminte ≠ neascultător / obrăznicie
a șopti ≠ a striga / strigăt
bucurie ≠ trist / supărare
curaj ≠ teamă / fricos
inutil ≠ a utiliza / util
demodat ≠ a moderniza / nou
a dezamăgi ≠ a amăgi / încântare

6 Pornind de la termenii dați, formează cuvinte cu sens opus adăugând una dintre următoarele silabe: **a-**, **ne-**, **dis-**, **des-**, **dez-**, **de-**, **i-**, **in-**:

Model: a prinde ≠ a desprinde

a lipi ≠ _____
a face ≠ _____
succes ≠ _____
priceput ≠ _____
tipic ≠ _____
legal ≠ _____
corect ≠ _____
închis ≠ _____
aprobare ≠ _____
a prețui ≠ _____
a plăcea ≠ _____
înflorit ≠ _____

7 Subliniază cuvântul cu sens opus potrivit fiecărui enunț. Rescrie enunțurile nou-formate:

Model: Călătorul a pierdut biletul de tren.
Călătorul a găsit biletul de tren.
a pierdut ≠ a câștigat, a găsit

- Cerința exercițiului a fost **clară**.

clară ≠ tulbure, neclară

- Eu nu pot să dorm pe o pernă **moale**.

moale ≠ tare, puternic

- Pentru că am învățat, acest test mi s-a părut **ușor**.

ușor ≠ greu, dificil

- Anul acesta a fost o iarnă **blândă**.

blândă ≠ aspră, severă

Scanned with OKEN Scanner

8 Alege din lista alăturată cuvântul cu înțeles opus pentru fiecare dintre expresiile date:

a scoate din pepeni ≠ _____

a scoate la iveală ≠ _____

bun la inimă ≠ _____

a face cu ou și cu oțet ≠ _____

a se lăsa păgubaș ≠ _____

când o zbura porcul ≠ _____

bun de gură ≠ _____

mână largă ≠ _____

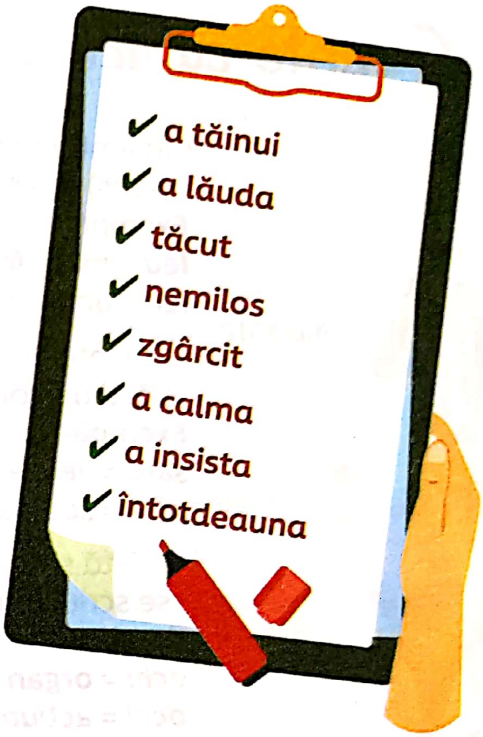

9 Rescrie enunțurile, înlocuind expresiile subliniate cu termeni care au înțeles opus:

Model: Spectacolul <u>a luat sfârșit</u>.

Spectacolul <u>a început</u>.

Fiul cel mare <u>a ajuns la sapă de lemn</u>.

_____

Bunicul s-a trezit <u>cu noaptea-n cap</u>.

_____

Comerciantul <u>a mai lăsat la preț</u>.

_____

Personajul principal din poveste era <u>sărac lipit pământului</u>.

_____

După discuția avută <u>i-a sărit mustarul</u>.

_____

10 Găsește cuvinte cu înțeles opus pentru următorii termeni și alcătuiește cu ele un scurt text: **iarnă, frig, înnorat, mohorât, scade**:

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Cuvinte cu aceeași formă și înțelesuri diferite

- În limba română există cuvinte care au aceeași formă și înțeles (sens) diferit.

Exemplu:
leu = mamifer carnivor – Acest leu este foarte puternic.
leu = unitate monetară din România – În portofel a mai rămas un leu.

- Cuvintele care au aceeași formă și înțeles (sens) diferit pot fi părți de vorbire distincte.

Exemplu:
sare = verb – Atletul sare peste obstacole.
sare = substantiv – Mâncarea fără sare nu are gust.

- Există situații în care cuvintele cu aceeași formă și înțeles diferit se scriu la fel, dar se pronunță diferit.

Exemplu:
ochi = organ al vederii – Copilul are ochi albaștri.
ochi = acțiunea de a ținti – Vânătorul ochi căprioara.

- Există situații în care cuvintele cu aceeași formă și înțeles diferit se pronunță la fel, dar se scriu diferit.

Exemplu:
nai = instrument muzical – Interpretul cântă la nai.
n-ai = ortograma formată din cuvintele nu și ai –
N-ai vrea să mă însoțești în această plimbare?

Exerciții

1 Realizează corespondența între propoziții și sensul potrivit:

Propoziție	Sens
În Londra, biletul de metrou a costat o **liră**.	acțiunea de a tăia
Zeul Apollo cânta la **liră**.	suport pentru ochelari
Eu **toc** legumele pentru salată.	specie de pește răpitor
Noul meu **toc** de ochelari este colorat.	instrument muzical
În această baltă se pescuiește **somn**.	acțiunea de a purta
Am nevoie de un **somn** odihnitor.	stare de repaus
Andreea **poartă** rochia ei favorită.	deschidere într-un zid sau gard
Soneria de la **poartă** nu mai funcționează.	unitate monetară

Scanned with OKEN Scanner

2 Alege explicația potrivită pentru cuvântul evidențiat:

Unchiul meu este șofer de **tir**.

☐ sport practicat cu arcul; ☐ autocamion.

Bunicul **semăna** grâul pe câmp.

☐ a însămânța; ☐ a se asemăna.

Lama este de dimensiuni mai mari decât alpacaua.

☐ mamifer rumegător; ☐ placă subțire din diverse materiale.

Livia s-a **gătit** pentru a merge la concert.

☐ a se aranja; ☐ acțiunea de a găti.

3 **a)** În enunțurile date, subliniază cuvintele care pot avea și alte înțelesuri:

- Acest anunț este de interes general.
- Miruna și-a prins o agrafă strălucitoare în păr.
- Un nor stingher trecea pe cer.
- Acele persoane îmi sunt necunoscute.
- Aș veni, dar încă aștept să fiu invitată.
- Programul începe la ora nouă.

b) Alcătuiește enunțuri cu celelalte sensuri ale cuvintelor descoperite:

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

4 Alege varianta în care:

- cuvântul **banc** se referă la un grup de pești:
  - ☐ Scafandrul a fost surprins de un banc de heringi.
  - ☐ Acest banc amuză mereu copiii.
- cuvântul **duce** se referă la un titlu nobiliar:
  - ☐ Sergiu duce un ghiozdan greu în spate.
  - ☐ Acest castel îi aparține unui duce.
- cuvântul **cală** se referă la o încăpere situată la fundul unei nave:
  - ☐ Marfa comerciantului a fost încărcată în cală.
  - ☐ Celia i-a oferit actriței o cală, în semn de admirație.
- cuvântul **carieră** se referă la locul din care se extrag minerale, pietre etc.:
  - ☐ Această carieră a fost exploatată vreme de mai multe secole.
  - ☐ Bunicul s-a pensionat după o carieră de 40 de ani în armată.

5 Realizează corespondența între cuvinte și sensurile pe care le pot avea:

- unitate de măsură pentru lungimi
- gospodărie agricolă
- arbust
- sămânță de cereale sau de legume
- încăpere destinată îmbăierii
- pluralul substantivului „zare"
- ceată de răufăcători
- mamifer marin

liliac **delfin** **bob** **baie** **fermă** **bandă** **milă** **zări**

- sanie sportivă
- mamifer insectivor
- a vedea ceva nedeslușit
- moștenitorul tronului în Franța
- parte carosabilă a unui drum
- mină
- hotărâtă
- compasiune

6 Găsește cuvântul care poate avea următoarele sensuri. Apoi alcătuiește cu acest cuvânt enunțuri cu ambele sensuri:

Model: notă muzicală / strat de la suprafața pământului: sol

- *Azi am învățat la ora de educație muzicală despre nota sol.*
- *Grădina din spatele casei are un sol roditor.*

titlu de mare dregător în Țara Românească / unitate monetară: _____

- _____
- _____

animal rumegător nordic / avânt: _____

- _____
- _____

acțiunea de a cără / vehicul tras de boi: _____

- _____
- _____

mașină de țesut / conflict armat: _____

- _____
- _____

7 Completează enunțurile cu termenii potriviți din următoarea listă: **sar, laș, c-ai, nea, s-ar, nu-l, m-ai, l-aș, nul, cai, ne-a, mai**:

Eu m-am născut pe 11 _____ .
Am admirat cei _____ frumoși _____ la o herghelie la care _____ invitat _____ Grigore.
Rezultatul meciului de azi a fost _____ .
Ionela a spus că nu _____ duce azi la antrenament.
_____ cunosc pe proprietarul casei de pe strada vecină.
— De ce nu _____ anunțat _____ câștigat concursul?
La ora de educație fizică eu _____ în lungime.
M-aș bucura dacă _____ revedea pe prietenul meu din copilărie.
Ștefan cel Mare a rămas în istorie deoarece nu a fost niciodată _____ .

8 Alcătuiește enunțuri în care să folosești sensuri diferite ale cuvintelor:

golf _____

roman _____

umbrele _____

ton _____

vază _____

Scanned with OKEN Scanner

PUNCTUAȚIE

Propoziția enunțiativă, propoziția exclamativă, propoziția interogativă

❖ **Propoziția enunțiativă** transmite o informație, o constatare sau o opinie. La finalul acesteia se pune întotdeauna punct (.).
Exemplu: Desertul meu preferat de Crăciun este cozonacul.

❖ **Propoziția exclamativă** transmite o mirare, un sfat, un îndemn, un salut, o poruncă, o rugăminte, o urare. La finalul acesteia se pune întotdeauna semnul exclamării (!).
Exemplu: Te rog să îmi dai salata!

❖ **Propoziția interogativă** transmite o întrebare. La finalul acesteia se pune întotdeauna semnul întrebării (?).
Exemplu: Cât e ceasul?

Atenție!

➢ Dacă verbul este însoțit de o negație (cuvântul „nu"), atunci propoziția este **negativă**.
Exemplu: Nu am adus fructele din livadă. ➔ ***propoziție enunțiativă negativă***

➢ Dacă în fața verbului nu este plasată o negație, atunci propoziția este **afirmativă**.
Exemplu: Am venit cât am putut de repede. ➔ ***propoziție enunțiativă afirmativă***

Exerciții

1 Pune semnele de punctuație potrivite la sfârșitul următoarelor propoziții:

Cât costă kilogramul de mere ☐
Cât de repede a trecut timpul ☐
Ce părere ai despre cartea citită ☐
Mâine vom vizita Muzeul de Istorie ☐
Furtuna a venit pe nepregătite ☐
Care este tema de astăzi ☐
Ce experiență de neuitat ☐
Povestea are un mesaj educativ ☐
Care este regula acestui joc ☐
Cât de mult ai progresat ☐
Sportul contribuie la o viață sănătoasă ☐
Îți urez succes la examen ☐

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

2 Citește propozițiile. Identifică tipul fiecăreia și notează-l în partea dreaptă:

Model: Ce bine m-am simțit la petrecerea ta! → *propoziție exclamativă*

Cât de repede a trecut vacanța! → _____

Această zi agitată s-a terminat liniștit. → _____

De unde ai luat informațiile pentru acest proiect? → _____

Ploaia măruntă a udat pământul uscat. → _____

Cine a scris această compunere? → _____

Ce echipă minunată aveți! → _____

Ce materie îți place cel mai mult? → _____

Ce surpriză plăcută să te revăd! → _____

Ora de matematică s-a încheiat. → _____

3 Recunoaște tipul fiecărei propoziții și realizează corespondența:

Nu am înțeles întrebarea.

M-a obosit această plimbare.

Cursurile încep la ora 8.

Nu știu rezolvarea acestei probleme.

Filmul a avut un final emoționant.

Nu avem ingredientele pentru rețetă.

Prietenul meu nu locuiește aici.

Copacul cel bătrân face umbră vara.

propoziție enunțiativă negativă

propoziție enunțiativă afirmativă

4 Alcătuiește propoziții respectând cerințele:

- o propoziție enunțiativă: _____
- o propoziție exclamativă: _____
- o propoziție interogativă: _____
- o propoziție enunțiativă afirmativă: _____
- o propoziție enunțiativă negativă: _____

Virgula (,) Două puncte (:) Linia de dialog (—)

Virgula (,) este semnul de punctuație care:

❖ separă cuvântul care arată cui ne adresăm de restul propoziției;

Exemple: ***Ștefan, vino în curte!***
Vino, Ștefan, în curte!
Vino în curte, Ștefan!

❖ separă cuvintele dintr-o enumerare;

Exemplu: În livadă am cules: mere, pere, prune și gutui.

❖ într-un text cu dialog separă cuvintele spuse de personaj de explicațiile date de povestitor (separă vorbirea directă de vorbirea indirectă);

Exemplu: — Mă duc la bunicuța, spuse Scufița Roșie.

❖ se folosește înainte de cuvintele: **ci**, **dar**, **deci**, **iar**, **însă**;

Exemplu: — Te-aș însoți, dar am o zi foarte ocupată!

❖ marchează o explicație oferită în interiorul unui enunț;

Exemplu: Andrei, fratele meu, a plecat din oraș.

Două puncte (:) este semnul de punctuație care se poate utiliza:

❖ înaintea unei enumerări;

Exemplu: Am în penar: stilou, creioane, radieră și carioci.

❖ la sfârșitul unei propoziții care anunță un dialog (începerea vorbirii directe);

Exemplu: Doamna învățătoare întreabă:
— Cine este elevul de serviciu?

❖ înaintea unei explicații sau a unei concluzii;

Exemplu: După cursul de șah am decis: mă voi înscrie la următorul concurs.

❖ înaintea unui citat sau a unui proverb.

Exemplu: Vorba aceea: „Buturuga mică răstoarnă carul mare!"

Linia de dialog (—) este semnul de punctuație care indică începutul vorbirii directe (replicile persoanelor care iau parte la convorbire).

Aceasta se așază la începutul rândului, după alineat, pentru fiecare replică în parte.

Exemple: — La ce oră crezi că ajungi? îl întreabă Alina pe Ionuț.
— Ajung în jur de ora 16.00! răspunde Ionuț.

Atenție!

În redarea unui dialog, după semnul întrebării sau semnul exclamării:

➢ dacă urmează intervenția povestitorului (vorbire indirectă), scrierea se continuă cu literă mică;

➢ dacă urmează o continuare a replicii personajului (vorbire directă), scrierea se continuă cu literă mare.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1 Bifează enunțurile în care semnele de punctuație au fost folosite corect:

- Pentru proiect, am adunat informații despre mamifere reptile și, păsări. ☐
- — Hai, Ștefan, rezolvă exercițiul! ☐
- Aș vrea să merg la schi dar nu a nins. ☐
- Apartamentul meu, cel de pe Strada Speranței, va trebui renovat. ☐
- Mihai a vrut înghețată de zmeură iar Livia de fistic. ☐
- — Cum doriți să achitați produsele întreabă, vânzătoarea. ☐
- Cine dorește să iasă la tablă, întreabă doamna învățătoare. ☐

2 Completează dialogul cu semnele de punctuație potrivite:

Când am ajuns la Muzeul de Istorie a României pentru a vizita expoziția „Dacii și romanii" ☐ ghidul ne-a spus ☐

☐ Bine ați venit ☐ copii ☐ Astăzi vom descoperi istoria dacilor și a romanilor ☐

Un coleg a întrebat curios ☐

☐ Cine erau dacii ☐

☐ Dacii erau strămoșii noștri ☐ a răspuns ghidul ☐ un popor curajos și muncitor ☐

☐ Dar romanii de ce au venit aici ☐ a întrebat o colegă ☐

Ghidul a explicat ☐

☐ Romanii au venit pentru bogățiile Daciei ☐ dar și pentru a-și extinde imperiul ☐

3 Completează tabelul pentru a observa toate posibilitățile de formulare a unei adresări:

Adresare la începutul propoziției	Adresare în interiorul propoziției	Adresare la finalul propoziției
— Copii, haideți la joacă!	*— Haideți, copii, la joacă!*	*— Haideți la joacă, copii!*
— Mama, vino la mine!		
	— Te rog, Ilinca, să fii cuminte!	
		— Mergi mai repede, Andrei!

Scanned with OKEN Scanner

4 Transformă propozițiile după model:

Alexandra întreabă: *— Ce film ai văzut?*	*— Ce film ai văzut? întreabă Alexandra.*
Timeea strigă cu entuziasm: — Ce frumos ninge!	
Pădurarul ne spune: — Nu faceți foc în pădure!	
Copiii întreabă: — Ce se aude?	
Nepotul întreabă: — Câți ani ai, bunicule?	

5 Transformă după model:

Model: Radu a spus că își dorește popcorn. Mama a promis că îi va face mai târziu.

— Mi-aș dori popcorn, spune Radu.

— Îți voi face mai târziu, a promis mama.

• Bunica întreabă unde îi sunt ochelarii. Mama îi reamintește că i-a lăsat pe noptieră.

→ _____

_____

• La secretariat, Mihai dorește vizarea carnetului de elev. Doamna secretară îl roagă să vină mai târziu.

→ _____

_____

• La magazin, Maria întreabă cât costă veioza. Vânzătoarea îi spune că veioza costă 90 de lei.

→ _____

_____

Punctele de suspensie (...)

Punctele de suspensie (...) este semnul de punctuație care este folosit pentru a marca:

- o întrerupere în vorbire;
  Exemplu: „Nu știi ce strengar se face... și deștept..."
  (Vizită... – I.L. Caragiale)
- o explicație suplimentară care ar fi putut fi dată, însă nu a fost oferită.
  Exemplu: Își dorește să mărturisească, dar...

Exerciții

1 Bifează variantele în care semnul **puncte de suspensie** (...) este folosit corect:

- Mă gândeam la tine, dar... am amânat să-ți scriu. ☐
- E târziu... nu-i așa? ☐
- Nu știu dacă va mai veni... ☐
- A fost odată ca niciodată... o prințesă foarte frumoasă. ☐
- E atât de deștept... ☐
- Cât despre întrebarea ta, nu știu ce să zic... ☐

2 Realizează corespondența între enunțuri și explicațiile folosirii punctelor de suspensie (...):

Te-am ascultat, dar...
Nu știu ce să zic...
Voi spune... bineînțeles că voi spune...
Nu am mai văzut de mult așa ninsoare...
Te-ar fi ajutat, însă...

o întrerupere în vorbire

o explicație suplimentară care ar fi putut fi dată, însă nu a fost oferită

3 Alcătuiește propoziții urmând cerințele:

- punctele de suspensie marchează o întrerupere în vorbire:

_____

_____

- punctele de suspensie marchează o explicație suplimentară care ar fi putut fi dată, însă nu a fost oferită:

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Ghilimelele („ ”)

Ghilimelele („ ”) - semnul de punctuație care marchează:

❖ reproducerea cuvintelor unei persoane;
Exemplu: Mihaela a întrebat: „Ce temă avem astăzi?”

❖ reproducerea unui fragment dintr-un text (un citat);
Exemplu:
Tuturor copiilor le sunt cunoscute versurile lui Mihai Eminescu:

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele –
Noapte bună!”

❖ redarea titlului unui text atunci când este menționat în anumite contexte.
Exemplu: Am citit povestea „Punguța cu doi bani” de Ion Creangă.

Exerciții

1 Bifează enunțurile în care semnul **ghilimele** („ ”) este folosit corect:

- Am împrumutat de la bibliotecă Motanul Încălțat de „Charles Perrault”. ☐
- Doamna învățătoare ne-a spus: „Puteți lua pauză!” ☐
- Povestea începe astfel: „Era odată o babă și un moșneag.”. ☐
- „L-am întrebat: Îți mai aduci aminte de mine?” ☐
- Romanul meu preferat este „Matilda”. ☐
- Ce mesaj transmite proverbul: „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!”? ☐

2 Realizează corespondența între enunțuri și explicațiile folosirii ghilimelelor („ ”):

Ai citit „Micul Prinț”?

Le-am urat „La mulți ani!” și apoi am plecat.

Ai văzut filmul „Regatul de gheață”?

Mereu mă încurc la versul „Cel cu ochii de faianță”.

Comentatorul a strigat: „Goooool!”

Acțiunea basmului se petrece „pe când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier”.

reproducerea cuvintelor unei persoane

reproducerea unui fragment dintr-un text (un citat)

redarea titlului unui text atunci când este menționat în anumite contexte

Scanned with OKEN Scanner

3 Alcătuiește propoziții urmând cerințele:

- reproducerea cuvintelor unei persoane:

_____

_____

- reproducerea unui fragment dintr-un text (un citat):

_____

_____

- redarea titlului unui text atunci când este menționat în anumite contexte:

_____

_____

4 Rescrie enunțurile folosind corect ghilimelele pentru a reda vorbele cuiva:

***Model:** Antrenorul a spus:*

— Toată lumea în teren!

➔ *Antrenorul a spus: „Toată lumea în teren!"*

Cumpărătorul a întrebat:
— Cât costă un kilogram de mango?

➔ _____

_____

Ghidul a zis:
— Acesta este traseul corect către vârful muntelui.

➔ _____

_____

La muzeu, geologul explică:
— Această piatră se numește topaz.

➔ _____

_____

Scanned with OKEN Scanner

ORTOGRAFIE

Ortogramele „car” / „c-ar”

➜ Scriem **car** atunci când are sensul de „a cără”.

Exemplu: Eu car un sac de grâu la moară.

Scriem **car** atunci când are sensul de „căruță”.

Exemplu: Țăranul a înjugat boii la un car plin cu fân.

➜ Scriem **c-ar** atunci când urmează o acțiune. Ortograma este formată din două cuvinte (**că** + **ar**) pronunțate într-o singură silabă, cratima marcând căderea sunetului **ă** din primul cuvânt.

Exemplu: Sara simțea c-ar trebui să-și explice gestul.

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

La intrarea în Muzeul Țăranului este expus un **car** / **c-ar**.

Știu **car** / **c-ar** vrea să participe și el alături de noi.

Ar trebui să **car** / **c-ar** bagajele, dar nu am timp acum.

Am aflat de la Iulian **car** / **c-ar** merge și el la meci.

În tabloul lui Nicolae Grigorescu apare un **car** / **c-ar** cu boi.

Car / **c-ar** această povară pe umerii mei.

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

Mama spune _____ pregăti niște spaghete la cină.

Această constelație se numește astfel deoarece seamănă cu un _____ .

De ce să _____ un ghiozdan greu, când pot lăsa manualele în dulap?

Ana a spus _____ vrea o înghețată, dar o doare gâtul.

Nea Ion a oprit boii deoarece s-a rupt osia de la _____ .

Eu _____ valiza, iar tu cari rucsacul.

Scanned with OKEN Scanner

3 Rescrie propozițiile, urmărind modelul:

Model: Luiza mărturisește că ar vrea să scrie un roman. → *Luiza mărturisește c-ar vrea să scrie un roman.*

Doamna învățătoare spune că ar trebui să scriem mai frumos.

→ _____

Sora mea a aflat că ar putea să participe la o tabără de schi.

→ _____

Cred că ar fi mai bine să adopți o pisică.

→ _____

Albert recunoaște că ar dori să fie invitat la spectacol.

→ _____

_____

Autorul zice că ar juca acest rol.

→ _____

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **car**:

_____

- să conțină ortograma **c-ar**:

_____

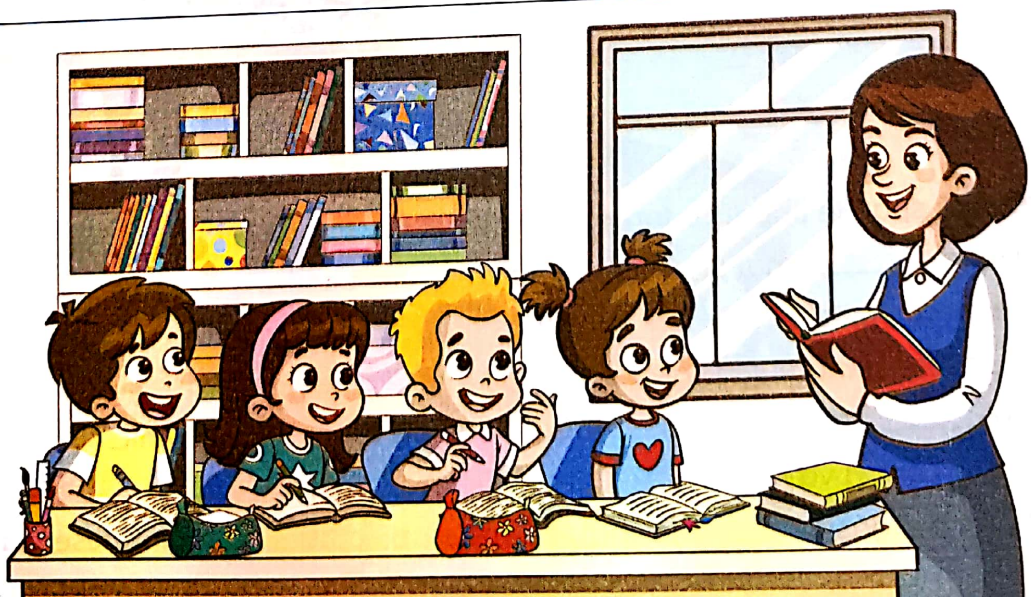

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „cel” / „ce-l”

➜ Scriem **cel** atunci când:

❖ are sensul de „acela”;

***Exemplu:** **Cel** din parc este câinele meu.*

❖ evidențiază o calitate.

***Exemplu:** **Cel** mai mare avion din lume a aterizat aseară la București.*

➜ Scriem **ce-l** atunci când urmează o acțiune. Ortograma este formată din două cuvinte (**ce** + **îl**) pronunțate într-o singură silabă, cratima marcând căderea sunetului **î** din al doilea cuvânt.

***Exemplu:** **Ce-l** motivează pe Achim să continue cursa?*

Exerciții

1 Subliniază forma corectă a ortogramelor din enunțurile următoare:

Pentru culoarea rochiei a ales **cel** / **ce-l** mai intens roșu.

Am aflat că el este **cel** / **ce-l** care va veni în vizită.

Acesta este **cel** / **ce-l** mai cunoscut cântec al interpretului.

De-afară se aude un zgomot **cel** / **ce-l** deranjează.

Cel / **ce-l** de acolo este nepotul meu.

Mama cântă încet o melodie **cel** / **ce-l** adoarme pe bebeluș.

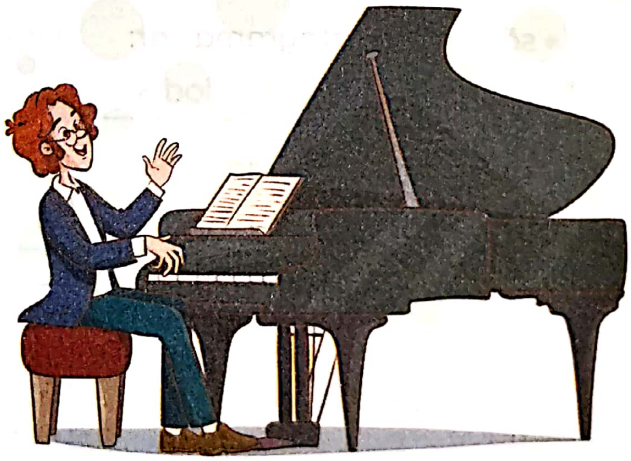

2 Completează spațiile libere cu forma potrivită a ortogramelor:

Acesta este _____ mai premiat roman al scriitorului.

Coiful respectiv este _____ mai valoros obiect din muzeu.

_____ ce intră ultimul în casă trebuie să încuie ușa!

Exercițiul _____ ajută să își dezvolte memoria trebuie făcut zilnic.

_____ din urmă va fi _____ dintâi.

La bibliotecă a găsit multe informații despre subiectul _____ interesează.

3 Rescrie enunțurile, urmărind modelul:

*Model: A primit o veste **ce îl tulbură**. ➔ A primit o veste **ce-l tulbură**.*

Portretul ce îl schițează este al unui renumit compozitor.

→ _____

Vreau să citesc cartea ce îl captivează pe Andrei.

→ _____

Înainte de a pleca, a instalat pe telefon aplicația ce îl ghidează în călătorie.

→ _____

Mirosul ce îl ademenește este acela de pâine caldă.

→ _____

Recompensa ce îl liniștește pe pisic este pe raftul de sus.

→ _____

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **ce-l**:

_____

- să conțină ortograma **cel** cu sensul de **acela**:

_____

- să se evidențieze o calitate cu ajutorul ortogramei **cel**:

_____

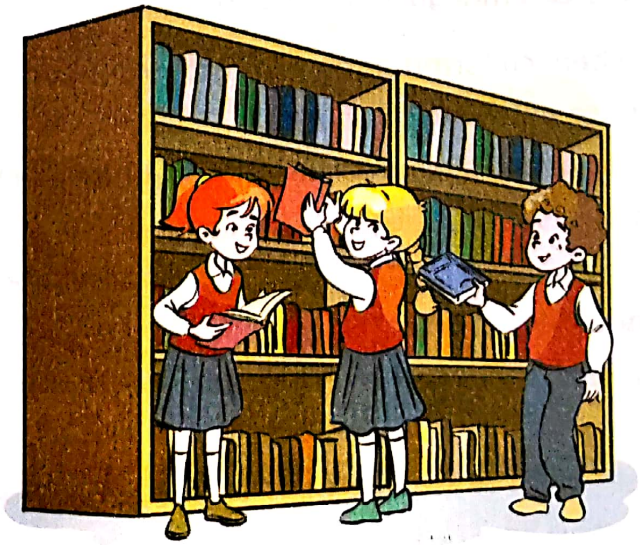

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „cei" / „ce-i"

➜ Scriem **cei** atunci când:

❖ are sensul de „acei" sau „aceia";

***Exemplu:** **Cei** doi cireși din curte au înflorit.*

❖ evidențiază o calitate.

***Exemplu:** **Cei** mai talentați copii sunt selectați pentru a participa la concert.*

➜ Scriem **ce-i** atunci când nu are sensul de „acei" sau „aceia" și nu evidențiază o calitate. Ortograma este formată din două cuvinte:

❖ **ce** + **i** (**este**/**e**) pronunțate într-o singură silabă;

***Exemplu:** **Ce-i** cu gălăgia aceasta?*

sau

❖ **ce** + **i** (**îi**) pronunțate într-o singură silabă.

***Exemplu:** Mi-a spus **ce-i** place să mănânce dimineața.*

Exerciții

1 Subliniază forma corectă a ortogramelor din enunțurile următoare:

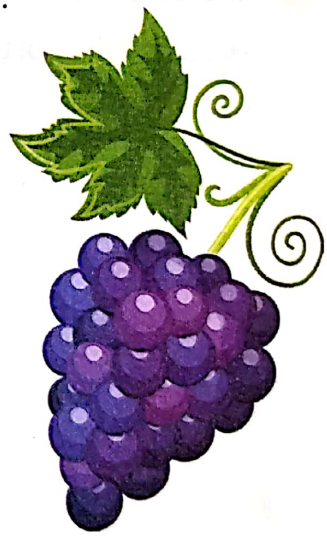

Elevii mei sunt **cei** / **ce-i** mai creativi.

Cei / **ce-i** în coșul de pe masă?

Te-ai gândit **cei** / **ce-i** aduci din călătorie?

Cei / **ce-i** doi băieți din prima bancă vor participa la maraton.

Vecinii noștri au **cei** / **ce-i** mai jucăuși cățeluși.

Cei / **ce-i** vei spune mamei când va vedea că ai spart vaza?

Cei / **ce-i** cu tine la școală atât de devreme?

Am făcut must din **cei** / **ce-i** mai gustoși struguri.

2 Completează spațiile libere cu forma potrivită a ortogramelor:

Pantofii _____ roșii se potrivesc cu ținuta.

_____ mai rapizi alergători din întreaga lume se vor întrece la olimpiadă.

_____ de făcut în această situație?

Alin și Mircea sunt _____ mai buni prieteni încă din copilărie.

Oare _____ va aduce Moș Crăciun?

Colindătorii așteaptă ca _____ din casă să le deschidă ușa.

_____ mai trebuie pentru rețeta de cozonac?

_____ acest obiect și cum se folosește?

Scanned with OKEN Scanner

3 Rescrie enunțurile, urmărind modelul:

a) Model:

Gazdele întâmpină turiștii ce îi vizitează. ➔ *Gazdele întâmpină turiștii ce-i vizitează.*

Cel ce îi îndrumă este un ghid profesionist.

→ _____

Aș vrea să știu ce îi recomandă medicul.

→ _____

A cumpărat o pălărie ce îi amintește de vizita în Mexic.

→ _____

b) Model: Ce este cu liniștea asta? ➔ *Ce-i cu liniștea asta?*

Nu știu ce e cu tine în ultima vreme!

→ _____

Voi urca în pod să văd ce este cu zgomotul ăsta.

→ _____

Oare ce e în această cutie?

→ _____

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **ce-i** cu sensul de **ce este**:

_____

- să conțină ortograma **ce-i** cu sensul de **ce îi**:

_____

- să conțină ortograma **cei** cu sensul de **acei** sau **aceia**:

_____

- să se evidențieze o calitate cu ajutorul ortogramei **cei**:

_____

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „var” / „v-ar”

➜ Scriem **var** atunci când are sensul de material de construcție.

Exemplu: Folosim var pentru a proteja pomii fructiferi de dăunători.

➜ Scriem **v-ar** atunci când nu are sensul de material de construcție și când urmează o acțiune. Ortograma este formată din două cuvinte (**vă** + **ar**) pronunțate într-o singură silabă, cratima marcând căderea sunetului **ă** din primul cuvânt.

Exemplu: Acest pliant v-ar putea ajuta cu informații.

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

Vouă **var** / **v-ar** plăcea să întâlniți un scriitor?

Găsești un sac cu **var** / **v-ar** în magazie.

Am mers să cumpăr **var** / **v-ar** de la magazinul cu materiale de construcții.

El **var** / **v-ar** invita, dar nu știe dacă voi veți accepta.

Casa de la țară este dată cu **var** / **v-ar**.

Var / **v-ar** spune adevărul, dar îi este teamă să nu vă supărați.

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

Paul _____ plăcea foarte mult, dacă _____ cunoaște.

_____ spune că a dat deja cu _____ pe gard, dar vrea să vă facă o surpriză.

Folosim _____ deoarece este un bun dezinfectant.

Unde _____ putea întâlni pentru a vă da invitațiile la spectacol?

Dacă nu ar fi fost așa de frig, _____ fi dus la plimbare.

M-am interesat cât costă un kilogram de _____ .

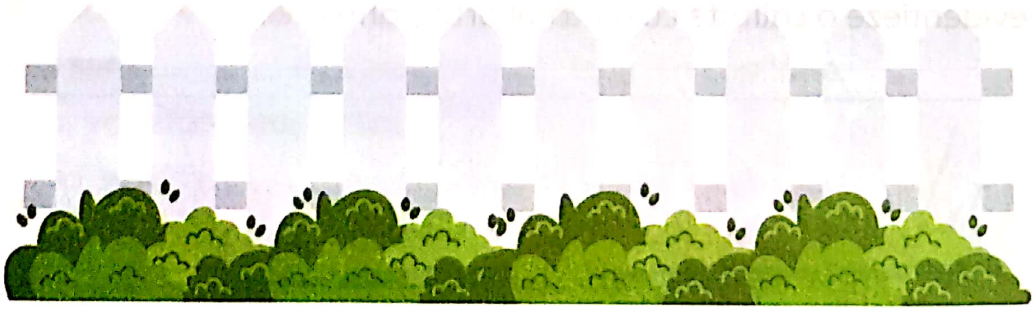

Scanned with OKEN Scanner

3 Rescrie enunțurile, urmărind modelul:

Model: Credeți că **vă place** *acest model?* → *Credeți că* **v-ar plăcea** *acest model?*

Poate **vă amuză** această comedie de la Teatrul Național.

→ _____

Am aflat că **vă interesează** detalii despre excursie.

→ _____

Maria crede că **vă cunoaște** de undeva.

→ _____

Alina mi-a spus că **vă cumpără** niște fructe.

→ _____

Nea Sandu spune că **vă aduce** un sac cu var.

→ _____

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **var**:

_____

- să conțină ortograma **v-ar**:

_____

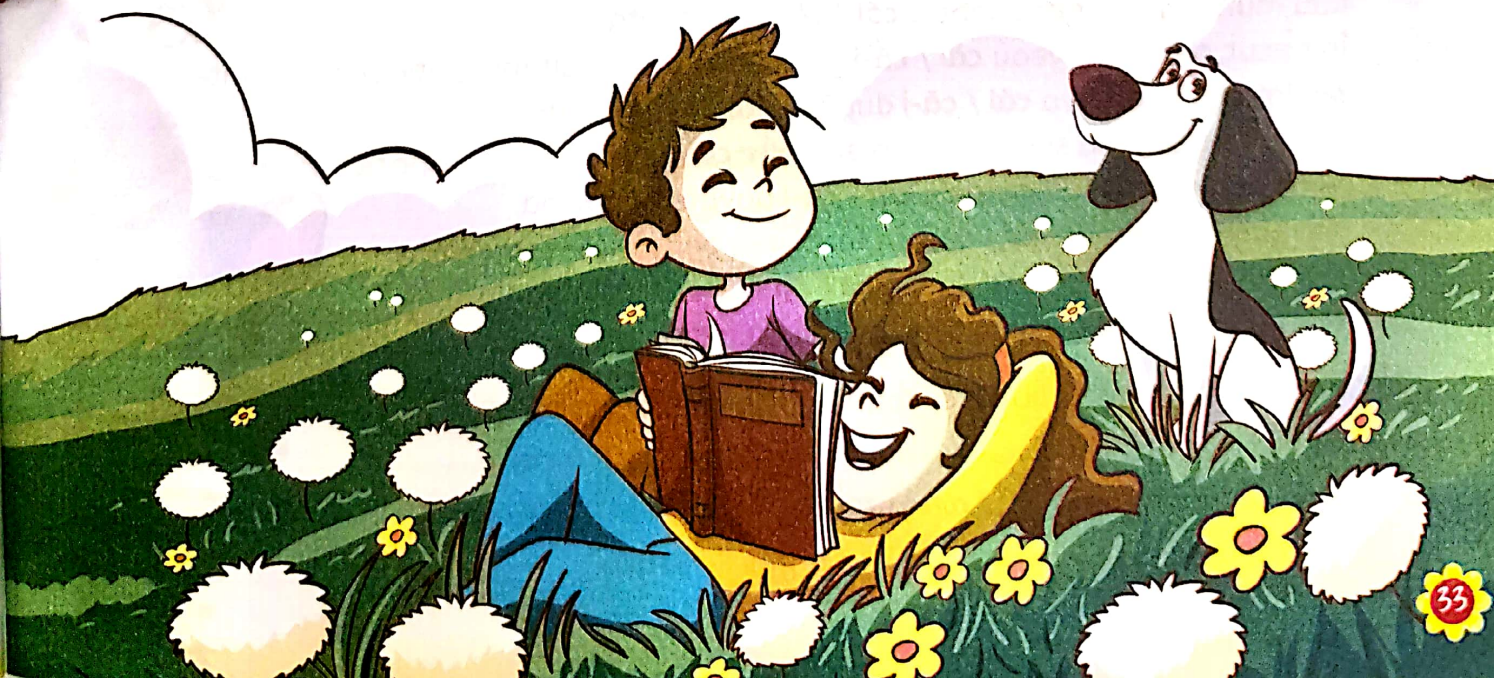

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „căi” / „că-i”

→ Scriem **căi** atunci când are sensul de:

❖ drumuri;

Exemplu: Am ajuns acasă pe căi ocolite.

❖ rute feroviare, maritime sau aeriene;

Exemplu: Marfa vine pe căi maritime.

❖ posibilități, variante;

Exemplu: Sunt mai multe căi de rezolvare a problemei.

❖ aparatul respirator;

Exemplu: Laringele și fosele nazale sunt căi respiratorii.

❖ mijloc de transmitere a informațiilor;

Exemplu: Aceste căi de comunicație se actualizează permanent.

❖ a regreta, a-i părea rău.

Exemplu: Copilul se căi în fața mamei sale.

→ Scriem **că-i** atunci când ortograma este formată din două cuvinte:

❖ **că** + **i** (**îi**) pronunțate într-o singură silabă, cratima marcând căderea sunetului **î** din al doilea cuvânt;

Exemplu: Sabina învață la biologie pentru că-i trebuie la examen.

❖ **că** + **i** (**este**/**e**) pronunțate într-o singură silabă.

Exemplu: Mama a terminat pregătirile mai repede pentru că-i ajutată de copii.

Exerciții

1 Subliniază forma corectă a ortogramelor din enunțurile următoare:

Râd mult cu Alexandra pentru **căi** / **că-i** amuzantă.
În trecut, oamenii aveau **căi** / **că-i** de comunicație mult mai puțin performante.
Mă întreb dacă se va **căi** / **că-i** după această întâmplare.
La răceală și gripă sunt afectate anumite **căi** / **că-i** respiratorii.
Romanii au construit primele **căi** / **că-i** pavate din Dacia.
Am găsit mai multe **căi** / **că-i** de rezolvare pentru acest exercițiu.
Traseul în jurul lumii urma atât **căi** / **că-i** terestre, cât și maritime.
Mă bucur **căi** / **că-i** vine bine rochia de la mine.

2 Completează spațiile libere cu forma potrivită a ortogramelor:

Darius nu pare a se _____ după pozna pe care a făcut-o.
Ea este mândră _____ din România.
Livia spune _____ cunoaște pe părinții lui Sergiu.

Scanned with OKEN Scanner

Pe _____ maritime a fost descoperită America.

Ghidul cunoaște cele mai scurte _____ către cabană.

I-a mărturisit _____ cunoaște secretul.

Pentru orice situație grea există _____ de rezolvare.

Am aflat despre tanti Maria _____ rudă cu noi.

3 Rescrie enunțurile, urmărind modelul:

a) Model: Pleacă la cumpărături pentru că îi lipsesc ingredientele. → Pleacă la cumpărături pentru că-i lipsesc ingredientele.

Spune despre această melodie că îi aduce aminte de tinerețe.

→ _____

Știu că îi e dor de casă și de aceea o încurajez să meargă în vizită.

→ _____

Se grăbește pentru că îi vine taxiul.

→ _____

b) Model: Ana spune că este delicios tortul mamei. → Ana spune că-i delicios tortul mamei.

Ne place doamna Mia pentru că este mereu amabilă.

→ _____

Sunt bucuroasă că e soare afară.

→ _____

Am ales această rută pentru că este mai rapidă.

→ _____

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **că-i** cu sensul de **că este**:

_____

- să conțină ortograma **că-i** cu sensul de **că îi**:

_____

- să conțină ortograma **căi** cu sensul de **drumuri**:

_____

- să conțină ortograma **căi** cu sensul de **a regreta**:

_____

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „decât” / „de cât”

➜ Scriem **decât** atunci când are sensul de:

❖ „doar” – în construcții negative (cu „nu” în față). În construcțiile afirmative se folosește cuvântul „doar” sau „numai”;

Exemplu: Nu vreau decât să repet la vioară.

❖ „ca” – în situația în care avem o comparație.

Exemplu: George e mai rapid decât colegii săi de echipă.

➜ Scriem **de cât** atunci când cele două cuvinte se referă la cantitate.

Exemplu: De cât material este nevoie pentru această rochie?

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

Decât / **de cât** timp aștepți trenul?
Nu mai are **decât** / **de cât** doi kilometri până acasă.
George este mai talentat **decât** / **de cât** frații săi la muzică.
Decât / **de cât** mălai este nevoie pentru mămăligă?
Cizmele acestea sunt mai călduroase **decât** / **de cât** bocancii.
Elena nu mai are **decât** / **de cât** zece lei după ce a fost la cumpărături.

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

Ștefan nu mai are _____ două exerciții la matematică.
Afară este mai rece _____ ieri.
_____ aur este nevoie pentru o pereche de cercei?
Ai aflat _____ timp au plecat de acasă?
Nu îmi doresc _____ să mă odihnesc.
Tema de astăzi este mai mare _____ cea de ieri.

3 Bifează enunțurile scrise corect:

Maria este mică, are decât zece ani. ◯
Nu speră de cât să promoveze examenul. ◯
Mingea de baschet este mai mare decât cea de volei. ◯
Decât mai este nevoie pentru a achiziționa acest ghiozdan? ◯
De cât timp ai această pisică? ◯
Nu vreau de cât să se încheie această neînțelegere. ◯

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

• să conțină ortograma **decât** cu sensul de **doar**:

_____

• să conțină ortograma **decât** cu sensul de **ca**:

_____

• să conțină ortograma **de cât**:

_____

Ortogramele „demult” / „de mult”

➜ Scriem **demult** atunci când are sensul de „odată”, „odinioară”, „cândva”.

Exemplu: Demult, într-o țară îndepărtată, trăia un împărat care nu avea fii.

➜ Scriem **de mult** atunci când cele două cuvinte se referă la cantitate.

Exemplu: Cât de mult îți dorești să vizitezi acest oraș?

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

N-am mai văzut-o pe bunica **demult** / **de mult**.
Cât **demult** / **de mult** ai crescut de când nu te-am mai văzut!
Am vorbit cu tine despre asta mai **demult** / **de mult**.
Nu se poate să scrie atât **demult** / **de mult** la o compunere.
Demult / **de mult**, tare **demult** / **de mult**, în pădurea de la marginea satului trăia o vrăjitoare.
Mai **demult** / **de mult**, acum câteva sute de ani, Mihai Viteazul a unit Țările Române.

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

În vremurile de _____ existau zmei și Feți-Frumoși.
Cât _____ ai stat la soare!
Atât _____ îmi plac bomboanele, încât mi-am cumpărat trei cutii!
Am aflat mai _____ că ai renunțat la excursie.
Mama m-a întrebat cât _____ îmi place la scrimă.
Am auzit poveștile astea _____ de tot, de la bunica mea.

3 Bifează enunțurile scrise corect:

Nu te-am mai văzut demult timp pe la noi. ◯
Am renunțat mai demult la cursul de teatru. ◯
Povestea spune că, demult, pe acest pământ trăiau uriași. ◯
Mai de mult grecii credeau în zei. ◯
Aștept autobuzul de mult timp. ◯

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **demult**:

_____

- să conțină ortograma **de mult**:

_____

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „odată” / „o dată”

➜ Scriem **odată** atunci când are sensul de „odinioară”, „cândva”, „demult”.
Exemplu: A fost odată ca niciodată o zână bună.

➜ Scriem **o dată** atunci când ne referim la:
❖ o dată din calendar;
Exemplu: 1 Decembrie este o dată importantă pentru România.
❖ un număr.
Exemplu: Am fost la Roma o dată, nu de două ori.

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

Am mâncat **odată** / **o dată** supă și mi-a plăcut.
Dacă se întâmplă **odată** / **o dată** pot înțelege, dar a doua oară nu voi mai accepta.
Ziua ei de naștere este **odată** / **o dată** mult așteptată.
8 Martie este **odată** / **o dată** foarte importantă pentru toți copiii deoarece atunci își sărbătoresc mamele.
Îți promit că vom merge **odată** / **o dată** la mare, dar nu acum.

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

Te-am văzut _____ la Piața Romană.
Te mai rog _____ să nu întârzii!
Trebuie să stabilim _____ pentru concursul de cunoștințe generale.
Am nevoie să îmi mai explici doar _____.
_____, în copilărie, am jucat acest joc.
În calendar este _____ încercuită cu roșu.

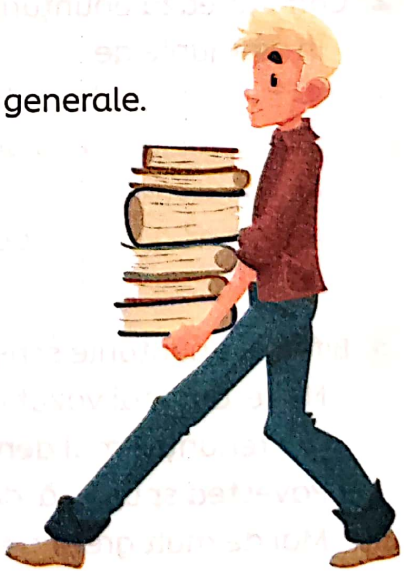

3 Bifează enunțurile scrise corect:

A fost o dată ca niciodată o prințesă războinică. ◯
Am mâncat mochi odată sau de două ori. ◯
Îmi mai poți dicta o dată numărul de telefon? ◯
Citiți lecția în gând o dată! ◯
25 decembrie este odată importantă pentru creștini. ◯

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

• să conțină ortograma **odată**:

_____

• să conțină ortograma **o dată** cu sensul de **număr**:

_____

• să conțină ortograma **o dată** cu sensul de **dată din calendar**:

_____

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „numai” / „nu mai”

➜ Scriem **numai** atunci când are sensul de „doar”.
Exemplu: Copilul vecinilor mei are numai doi ani.

➜ Scriem **nu mai** atunci când nu are sensul de „doar” și urmează o acțiune.
Exemplu: Nu mai plec la Cluj-Napoca astăzi!

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

Te rog, **numai** / **nu mai** da muzica atât de tare!
Numai / **nu mai** vreau să merg la culcare atât de târziu.
Dimineața ea mănâncă **numai** / **nu mai** fructe.
Avem **numai** / **nu mai** zece minute la dispoziție.
Numai / **nu mai** avem creioane colorate.
Am văzut **numai** / **nu mai** începutul filmului.

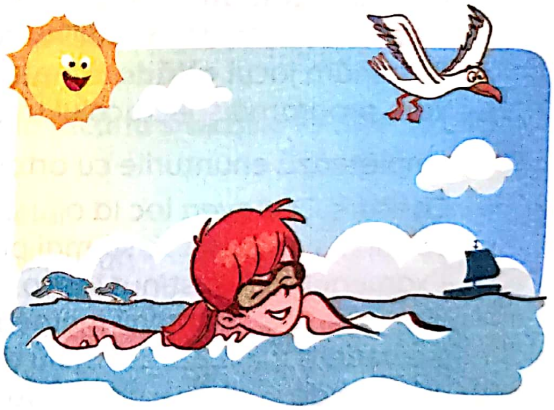

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

Am cumpărat _____ mere, deși voiam și pere.
Maria _____ mănâncă dulciuri seara.
El _____ este supărat.
La petrecere au venit _____ prietenii mei.
Eliza _____ face înot.
Am ales _____ obiecte de culoare roșie.

3 Bifează enunțurile scrise corect:

Rețeta acestui cozonac o știu nu mai eu și bunica. ◯
Numai scriu pe caietul vechi. ◯
Eu nu mai știu rezolvarea la această problemă. ◯
Ea poartă numai haine colorate. ◯
Prietena mea din Franța vorbește nu mai franceză și engleză. ◯
Bunica nu mai vede foarte bine. ◯

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- să conțină ortograma **numai**:

_____

- să conțină ortograma **nu mai**:

_____

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ortogramele „altădată” / „altă dată”

➜ Scriem **altădată** când are sensul de „odinioară”, „cândva”, „odată”.
***Exemplu:* Altădată drumurile erau mai puțin aglomerate.**

➜ Scriem **altă dată** când are sensul de:
❖ „dată din calendar”;
***Exemplu:* Vom stabili altă dată pentru programare.**
❖ „cu altă ocazie”, „în altă zi”, „în altă împrejurare”.
***Exemplu:* Despre această problemă vom sta de vorbă mai mult altă dată.**

Exerciții

1 Alege varianta corectă:

Vom merge la film **altădată** / **altă dată**.
8 Martie este **altădată** / **altă dată** importantă din calendar.
Viața de **altădată** / **altă dată** părea mai sigură.
Altădată / **altă dată** copiii ascultau povești la gura sobei.
Terminăm jocul **altădată** / **altă dată**.
Vom programa spectacolul la o **altădată** / **altă dată** din această lună.

2 Completează enunțurile cu ortograma potrivită:

Concursul va avea loc la o _____ decât cea stabilită inițial.
Te sun _____ să mai povestim despre cum a fost în vacanță.
Examenul va fi susținut într-o _____ din luna ianuarie.
_____ oamenii mergeau cu trăsura.
Ne vedem _____, nu astăzi.
Jocurile de _____ erau mai simple, dar mai distractive.

3 Bifează enunțurile scrise corect:

Altă dată iernile erau mai aspre. ◯
Repetăm piesa altădată. ◯
Concursul se va desfășura la o altădată decât cea stabilită inițial. ◯
Filmele de altă dată erau alb-negru. ◯
Voi citi povestea altă dată. ◯

4 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

• să conțină ortograma **altădată**:

_____

• să conțină ortograma **altă dată** cu sensul de **cu altă ocazie**:

_____

• să conțină ortograma **altă dată** cu sensul de **dată din calendar**:

_____

MORFOLOGIE

Substantivul

Substantivul este partea de vorbire care denumește ființe, lucruri (obiecte), fenomene ale naturii.

Felul substantivelor

Substantivele sunt de două feluri:

- substantive **comune** – sunt cele care denumesc ființe, lucruri și fenomene ale naturii de același fel;

  Exemple: raton, ciorap, ploaie.

- substantive **proprii** – sunt cele care denumesc o **anumită** ființă, un **anumit** lucru, un **anumit** fenomen al naturii (ființe, lucruri, fenomene ale naturii care au nume).

  Exemple: Nadia, România, Marea Mediterană, Munții Bucegi, Rex.

Substantivele proprii se scriu întotdeauna cu literă mare.

Substantivele comune se scriu cu literă mică, excepție făcând situațiile în care se află la începutul unei propoziții sau al unui titlu.

În funcție de forma lor, substantivele sunt de două feluri:

- substantive **simple** – sunt cele care sunt formate dintr-un singur cuvânt;

  Exemple: caiet, pian, corp.

- substantive **compuse** – sunt cele formate din două sau mai multe cuvinte.

  Exemple: Făt-Frumos, floarea-soarelui, Cluj-Napoca, Baia Mare, untdelemn.

Atenție!

Există substantive comune care devin substantive proprii (se vor scrie cu literă mare) dacă au o semnificație aparte într-un anumit context (numele unui eveniment, numele unui corp ceresc etc.).

Exemple: ***Prima lună de iarnă este decembrie.***
1 Decembrie este Ziua Națională a României.
Rădăcina plantei stă înfiptă în pământ.
Văzută din spațiu, planeta Pământ este albastră.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1 Recunoaște și subliniază cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii din următorul text:

Și Reea le-a împărtășit fiilor și fiicelor sale că Zeus le e salvatorul, ajutat de frumoasa Metis. Și frații și surorile, auzind vestea, s-au grăbit să-l vadă pe Zeus, căci ei încă nu-l cunoșteau. Zeus s-a veselit grozav, după ce totu-i izbutise. Avea acuma lângă sine pe cei cinci frați buni, de nădejde.

Zeus, născutul din Titani trona pe muntele Olimp, asemeni unui mare rege. Plin de mândrie privea el cerul albastru, nesfârșit, pământul roditor și larg, mările, fluviile verzui și firele subțiri de argint ale izvoarelor din munți. Totul, totul era al lui. Și Zeus nu se sătura să-și mângâie privirile cu-ntinderi și cu bogății.

(„Legendele Olimpului", Alexandru Mitru)

2 Sortează substantivele în funcție de felul lor, apoi completează tabelul:

București, bunăvoință, pădure, clădire, Ștefan cel Mare, Țara Românească, regina-nopții, vârtej, floare-de-colț, arahide.

Substantive simple	Substantive compuse

3 Încercuiește seria în care:

- sunt numai substantive comune:

a) ghimbir, aramă, Bujoreni, ceasornic, grădină;

b) trăsură, trestie, algă, nisip, bancă;

c) papură, anticariat, Baia de Aramă, câine-lup, argint.

- sunt numai substantive proprii:

a) Botoșani, gura-leului, Italia, America de Nord;

b) Sibiu, prim-ministru, Alina, Teleorman, Afrodita;

c) Casablanca, Angelica, Olt, Siret, Dorohoi.

- sunt numai substantive simple:

a) Prut, geană, permis, fărădelege, Timișoara;

b) Moldova, Gura Humorului, Voroneț, scoică, cufăr;

c) Olimp, Mureș, țărm, lotus, elefant.

- sunt numai substantive compuse:

a) binefacere, Mihai Viteazul, viță-de-vie, electricitate, Roșiori de Vede;

b) stea-de-mare, vorbă-lungă, Miercurea Ciuc, ochiul-boului, Curtea de Argeș;

c) Calea Lactee, Marea Roșie, Istanbul, Târgu Mureș, ciubotica-cucului.

4 Taie intrusul din fiecare serie:

- migdale, costum, carnaval, Băneasa, agitație;
- Ministerul Educației, școală, Piatra Craiului, Teatrul Național, Alpi;
- Setilă, Flămânzilă, Gerilă, Păsări-Lăți-Lungilă, Ochilă;
- Zâna Zorilor, Harap-Alb, Greuceanu, Prâslea cel Voinic, Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Șchiop.

5 Completează tabelul cu substantivele comune potrivite, ținând cont de litera inițială dată. Urmărește modelul:

Litera	Mamifer	Pasăre	Fruct	Legumă
m	*maimuță*	*mierlă*	*măr*	*mazăre*
v				
b				
p				

6 Găsește substantive compuse pornind de la următoarele substantive simple:

Model: câine → câine-lup

om → _____ drum → _____

unt → _____ stea → _____

floare → _____ viță → _____

7 Transformă verbele în substantive, urmărind modelul:

Model: a prinde → prindere

a țipa → _____ a limita → _____

a stinge → _____ a urmări → _____

a rupe → _____ a curge → _____

a alerga → _____ a planta → _____

a atinge → _____ a scrie → _____

Scanned with OKEN Scanner

8 Transformă adjectivele în substantive, urmărind modelul:

Model: frumos → frumusețe

inteligent → _____

rapid → _____

liniștit → _____

amabil → _____

politicos → _____

generos → _____

mândru → _____

viteaz → _____

curajos → _____

curios → _____

9 Bifează enunțurile care sunt scrise corect:

Liliacul înflorește în luna Mai. ◯

În țara noastră, 1 Mai, Ziua Muncii, a devenit sărbătoare oficială după anul 1945. ◯

Am stat la soare și m-am odihnit. ◯

După cum bine știți, soarele este o stea de dimensiune medie. ◯

Semințele se plantează în Pământ toamna sau primăvara. ◯

Planeta Pământ se mai numește Terra. ◯

Pe cer se poate admira luna plină. ◯

Oamenii de știință au mai multe teorii despre cum s-a format satelitul Luna. ◯

10 Înlocuiește substantivele proprii cu substantive comune, urmărind modelul:

Model: Aza toarce în brațele bunicii. → Pisica toarce în brațele bunicii.

Doamna Vasilescu predă lecția nouă.

→ _____

Andreea cântă la pian.

→ _____

Dunărea trece prin zece țări.

→ _____

România are toate formele de relief.

→ _____

_____

Ion Creangă a scris „Punguța cu doi bani".

→ _____

_____

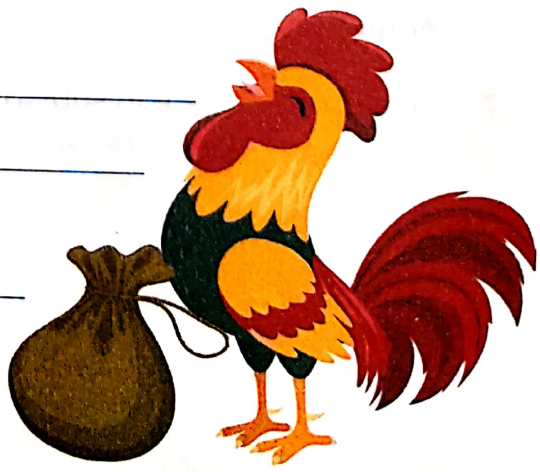

Scanned with OKEN Scanner

11 Înlocuiește substantivele comune evidențiate cu substantive proprii, urmărind modelul:
Model: **Fetița** *are o bicicletă nouă.* → *Teodora are o bicicletă nouă.*

Mama îl plimbă pe cățel în fiecare dimineață.

→ _____

Ninge peste **oraș**, spre bucuria copiilor.

→ _____

Iulian sărbătorește ziua de naștere a **surorii**.

→ _____

După o lungă călătorie, am ajuns în **țară**.

→ _____

Voievodul a înfrânt oastea otomană.

→ _____

12 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

a) să conțină un substantiv comun și unul propriu:

_____

_____

b) un substantiv propriu să fie plasat în interiorul propoziției:

_____

_____

c) să conțină un substantiv compus:

_____

_____

d) să conțină două substantive simple și un substantiv compus:

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Numărul substantivelor

Forma substantivului se poate schimba în funcție de **numărul** ființelor, obiectelor sau fenomenelor naturii pe care acesta le denumește:

- atunci când denumește o singură ființă, un singur obiect sau un singur fenomen al naturii, substantivul este la **numărul singular** (***exemple: prună, tractor, masă***);
- atunci când denumește mai multe ființe, mai multe obiecte sau mai multe fenomene ale naturii, substantivul este la **numărul plural** (***exemple: prune, tractoare, mese***).

Pentru a fi siguri că o parte de vorbire este substantiv o verificăm prin numărare.

Exemple: frunze – o frunză / două frunze;
elev – un elev / doi elevi.

Sunt situații în care:

- substantivul are doar formă de singular (***exemple: aur, curaj***);
- substantivul are doar formă de plural (***exemple: aplauze, ochelari***);
- substantivul are o singură formă de singular și mai multe forme de plural, în funcție de sens (***exemplu: corn – coarne / cornuri / corni***);
- substantivul are aceeași formă și la singular și la plural (***exemplu: pui***).

Exerciții

1 Sortează substantivele în funcție de numărul lor, apoi completează tabelul:

echipă, margine, sălcii, vale, dealuri, mulțime, sat, alei, buchet, copaci, pod, papuci, crengi, stea, fulgi, hienă, șerpi, guler, muzee, copertă, struț, drumuri, valuri, codri:

Substantive la numărul singular	Substantive la numărul plural
echipă,	*sălcii*,

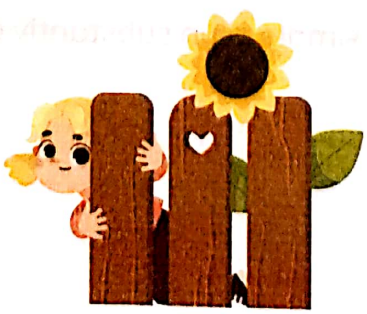

Scanned with OKEN Scanner

2 Încercuiește seria în care:

- sunt numai substantive aflate la numărul singular:

a) colivie, monedă, ecran, crustacee, crocodil;

b) hartă, stadion, experiență, gând, grămezi;

c) ceai, soluție, sprânceană, eșec, pace.

- sunt numai substantive aflate la numărul plural:

a) inițiative, îngrășăminte, piloți, țărm, biblioraftur;

b) bulevarde, orașe, rădăcini, oceane, mișcări;

c) povești, chitare, ceremonie, semafoare, ferigi.

3 Transformă substantivele aflate la numărul singular în substantive aflate la numărul plural, urmărind modelul:

Model: tablou → tablouri

hârtie → _____ armonie → _____

profesie → _____ bambus → _____

prăjitură → _____ cămașă → _____

evoluție → _____ schimbare → _____

4 Transformă substantivele aflate la numărul plural în substantive aflate la numărul singular, urmărind modelul:

Model: discursuri → discurs

cartoane → _____ podoabe → _____

decoruri → _____ ateliere → _____

amfore → _____ imperii → _____

chitanțe → _____ arhive → _____

5 Rescrie următoarele enunțuri schimbând numărul substantivelor subliniate:

Model: Am răsfoit <u>cartea</u> de pe birou. → Am răsfoit <u>cărțile</u> de pe birou.

Am pus <u>floarea</u> în vază.

→ _____

Am ascultat <u>compoziția</u> lui George Enescu.

→ _____

Am chemat <u>copiii</u> la masă.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

La muzeu am admirat tablourile lui Nicolae Grigorescu.

→ _____

Am așezat poza în album.

→ _____

Am pus borcanele de compot în lădițe.

→ _____

6 Alege forma corectă de plural a substantivelor evidențiate:

Am comparat mai multe **aragaze / aragazuri** pentru a-l achiziționa pe cel mai bun.

Te rog, dă-mi cutia de **chibrituri / chibrite** ca să aprind focul!

Trebuie să introduci în aparat două **monede / monezi** pentru a primi ceaiul.

În excursie trebuie să vă luați **rucsaci / rucsacuri**.

La ciocolaterie am gustat mai multe **ciocolate / ciocolăți** înainte să cumpăr.

Profesorul i-a felicitat pe elevi pentru **succesele / succesurile** lor la olimpiadă.

7 Alcătuiește enunțuri cu toate formele de plural ale substantivelor: **corn**, **bob**, **bandă**, **colț**, **ghiveci**:

Model: vis – vise / visuri

Cercetătorii spun că oamenii au vise în fiecare noapte.

Fiecare persoană trebuie să aibă visuri, asta o ajută să evolueze.

Scanned with OKEN Scanner

8 Bifează substantivele care nu au plural:

cinste ○	masă ○	aur ○
culme ○	fotbal ○	curaj ○
miere ○	mandarină ○	liliac ○
capitală ○	sete ○	înțelepciune ○
lapte ○	substantiv ○	onoare ○

9 Bifează substantivele care nu au singular:

aplauze ○	ochelari ○	bijuterii ○
spectacole ○	spaghete ○	zori ○
telefoane ○	Carpați ○	globuri ○
icre ○	porumbei ○	câlți ○
șale ○	ghilimele ○	oaze ○

10 Bifează substantivele care au aceeași formă și la singular și la plural:

căpșuni ○	genunchi ○	pui ○
tei ○	umbrelă ○	ochi ○
ardei ○	nume ○	cizme ○
felicitare ○	unchi ○	fișă ○
învățătoare ○	pălărie ○	dansatoare ○

11 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

a) să conțină un substantiv comun aflat la numărul singular și un substantiv comun aflat la numărul plural:

_____

_____

b) să conțină trei substantive comune aflate la numărul singular:

_____

_____

c) să conțină două substantive comune aflate la numărul plural și cel puțin un substantiv propriu:

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Genul substantivelor

În limba română substantivele sunt de trei genuri:

- genul masculin;
- genul feminin;
- genul neutru.

Genul substantivului se află prin numărare:

- genul masculin – ***un*** (***băiat***) / ***doi*** (***băieți***);
- genul feminin – ***o*** (***păpușă***) / ***două*** (***păpuși***);
- genul neutru – ***un*** (***stilou***) / ***două*** (***stilouri***).

Atenție!

În următoarele enunțuri observăm că substantivul la numărul plural își schimbă forma în funcție de context:

- ***În pădure sunt niște copaci bătrâni.***

  În acest enunț, substantivul „copaci" are ca literă finală „i" pentru a evidenția numărul plural.

- ***Copacii aceia sunt bătrâni.***

  În acest enunț, substantivului „copaci" i se adaugă încă un „i", al doilea „i" având rolul de a sublinia că doar *anumiți copaci* din pădure sunt bătrâni.

Excepție fac acele substantive de genul masculin care la forma de singular au penultima literă „i" (***exemple: copil, fiu, barcagiu, macaragiu***). Aceste substantive își vor schimba forma, în funcție de context, astfel:

- ***Domnul Mihai are un fiu.*** (*fiu* – substantiv, genul masculin, numărul singular)
- ***Cei doi fii ai moșneagului au venit la curtea împăratului.*** (*fii* – substantiv, genul masculin, numărul plural)
- ***Fiecare dintre fiii doamnei Popescu cântă la câte un instrument muzical.*** (*fiii* – substantiv, genul masculin, numărul plural) – se adaugă încă un „i" pentru a sublinia că *anumiți fii*, cei ai doamnei Popescu, cântă la instrumente muzicale.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1 Grupează în tabel substantivele date în funcție de gen:

artist, sardină, cort, pescar, antilopă, labirint, alergător, furtună, far, credință, apă, scut, alfabet, tigru, munte:

Gen masculin	Gen feminin	Gen neutru

2 Încercuiește seria în care:

- sunt numai substantive de genul feminin:

a) cortină, amuletă, hologramă, acvariu, mască;

b) clepsidră, armuri, iluzii, identitate, haos;

c) nostalgie, amintiri, bucurii, enigmă, catapultă.

- sunt numai substantive de genul masculin:

a) concert, vrăjitor, dragon, rege, căpitan;

b) submarin, vânători, împărați, sculptor, vitraliu;

c) călăreți, mag, erou, filozofi, zeu.

- sunt numai substantive de genul neutru:

a) scorpion, scut, tun, catarg, oștean;

b) balon, covor, fluviu, curcubeu, teren;

c) lord, tunel, stâlp, templu, tramvai.

3 Găsește perechile substantivelor, urmărind modelul:

a) Model: rață → rățoi

vulpe → _____

cerboaică → _____

gâscă → _____

căprioară → _____

iepuroaică → _____

șoricioaică → _____

b) Model: fată → băiat

capră → _____

oaie → _____

iapă → _____

găină → _____

albină → _____

vacă → _____

Scanned with OKEN Scanner

4 În enunțul **Arheologul a găsit în grotă mai multe cufere cu podoabe și pergamente.** apar:

a) 2 substantive la genul masculin, 2 substantive la genul feminin și 1 substantiv la genul neutru;

b) 1 substantiv la genul masculin, 2 substantive la genul feminin și 2 substantive la genul neutru;

c) 3 substantive la genul masculin, 1 substantiv la genul feminin și 1 substantiv la genul neutru.

5 Realizează corespondența pentru a preciza genul și numărul fiecărui substantiv:

umbre	genul masculin, numărul singular
arhitecți	genul feminin, numărul plural
împărat	genul feminin, numărul singular
busolă	genul masculin, numărul plural
vulcan	genul masculin, numărul singular
candelabre	genul neutru, numărul plural
torță	genul neutru, numărul singular
talisman	genul feminin, numărul singular

6 Formulează enunțuri respectând cerințele:

a) să conțină un substantiv comun, simplu, la genul masculin, numărul plural:

_____

b) să conțină un substantiv comun, simplu, la genul feminin, numărul singular:

_____

c) să conțină un substantiv comun, compus, la genul feminin, numărul singular:

_____

7 Completează enunțurile cu forma corectă la numărul plural a substantivelor din paranteză:

Cei doi _____ (fiu) ai bunicii sunt unchii mei.

_____ (copil) au fost entuziasmați de vestea primită.

_____ (scatiu) sunt niște păsări care cântă minunat.

Casa a fost moștenită de _____ (fiu) acestei doamne.

Niște _____ (copil) au plecat la colindat prin sat.

În zori _____ (barcagiu) își pregătesc plasele.

Scanned with OKEN Scanner

8 Bifează enunțurile care sunt scrise corect:

Unde sunt copii cu care am vorbit mai devreme? ◯

Acești copii fac copii la xerox. ◯

Copiile făcute de copiii sunt alb-negru. ◯

Fiii domnitorului s-au luptat pentru tron. ◯

Ștefan cel Mare a avut mai mulți fii. ◯

Grija acestor fi pentru mama lor este emoționantă. ◯

Fii vecinei vor fii chemați pentru petrecerea surpriză. ◯

Geamgiii din echipa de construcție au venit mai devreme decât erau programați. ◯

9 Analizează substantivele din următorul text, urmărind modelul:

Grecii antici au trăit cu mii de ani în urmă, pe teritoriul Greciei. Ei credeau în zei și zeițe. Zeus, Hera și Atena erau considerați protectori ai oamenilor și ai orașelor-stat. Templele frumoase, din marmură albă, erau locuri de rugăciune și sărbătoare.

Model: grecii = substantiv comun, genul masculin, numărul plural

Scanned with OKEN Scanner

10 Alcătuiește un text în care să folosești trei substantive comune la genul masculin, numărul singular, trei substantive comune la genul feminin, numărul plural, trei substantive comune la genul neutru, numărul singular, două substantive compuse și două substantive proprii. Dă-i un titlu potrivit:

Scanned with OKEN Scanner

Adjectivul

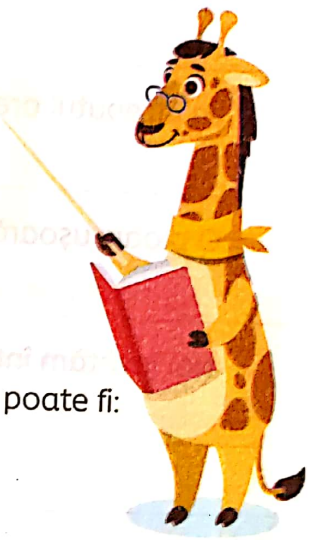

Adjectivul este partea de vorbire care însoțește un substantiv și care arată o **însușire** a acestuia.

Exemple: ciocolată amăruie, floare parfumată.

Numărul adjectivului

În funcție de numărul substantivului pe care îl însoțește, adjectivul poate fi:

- la numărul singular (**exemple: copil cuminte, pisică jucăușă**);
- la numărul plural (**exemple: copii cuminți, pisici jucăușe**).

Genul adjectivului

În funcție de genul substantivului pe care îl însoțește, adjectivul poate fi:

- la genul masculin (**exemple: motan năzdrăvan, pom înflorit**);
- la genul feminin (**exemple: rochie nouă, stradă aglomerată**).

Adjectivul își modifică forma în funcție de substantivul pe care îl determină.

Exemple: băiat deștept / băieți deștepți;
fată deșteaptă / fete deștepte.

➢ Există situații în care forma adjectivului nu se modifică indiferent de numărul și genul substantivului. (**Exemplu: rochie roz / rochii roz.**)

Atenție!

Adjectivele nu au forme speciale pentru genul neutru.

➢ când însoțesc substantive neutre la singular, au formă de masculin (**exemplu: dulap alb**);

➢ când însoțesc substantive neutre la plural, au formă de feminin (**exemplu: dulapuri albe**).

Exerciții

1 Identifică adjectivele și precizează substantivele pe care le însoțesc, urmărind modelul:

Model: Drumul îngust ducea către școala din sat.

îngust = adjectiv, însoțește substantivul drumul

Băiatul curios i-a pus multe întrebări ghidului.

Scanned with OKEN Scanner

Noul manual a fost distribuit elevilor.

La începutul orei am citit o poveste scurtă.

O ploaie ușoară a curățat strada prăfuită.

Noi învățăm într-o clasă luminoasă.

Mi-am cumpărat un ghiozdan încăpător.

Am nevoie de un creion ascuțit.

2 Scrie câte cinci adjective potrivite pentru următoarele substantive:

vreme	oraș	idee

sfârșit	cer	drum

Scanned with OKEN Scanner

3 Găsește adjective potrivite pentru substantivele subliniate:

Cățelul _____ aleargă pe pajiștea _____.

Un zâmbet _____ îmi aduce bucurii _____.

Copacul _____ străjuiește aleea _____.

Băiatul _____ a deschis un caiet _____.

Albina _____ a cules polenul din floarea _____.

Vântul _____ scutură frunzele _____ ale copacilor.

Soarele _____ mângâie iarba _____ a câmpului.

4 Găsește substantive potrivite pentru următoarele adjective:

_____ voinici	_____ tradițional
_____ antic	_____ răcoroasă
_____ curioasă	_____ neted
_____ vigilent	_____ tulbure
_____ curajos	_____ gustos

5 Rescrie folosind forma de plural, după model:

Model: ***izvor*** **limpede** → ***izvoare*** **limpezi**

mecanic priceput → _____

rezolvare incompletă → _____

profesor sever → _____

pătură pufoasă → _____

covrig proaspăt → _____

ceață densă → _____

melodie emoționantă → _____

munte stâncos → _____

floare rară → _____

fluture gingaș → _____

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

6 Rescrie folosind forma de singular, după model:

Model: hărți vechi → hartă veche

teritorii vaste → _____

drumuri întortocheate → _____

străzi aglomerate → _____

căciuli îmblănite → _____

oameni singuratici → _____

metropole aglomerate → _____

stele sclipitoare → _____

munți înzăpeziți → _____

concurenți abili → _____

păduri seculare → _____

7 Bifează în tabel genul corespunzător adjectivelor, după model:

	Genul masculin	Genul feminin
program flexibil	✔	
cerere scrisă		
pagini îndoite		
prieten apropiat		
aliment sănătos		
călător obosit		
instrumente muzicale		
muzeu interesant		
vizită inopinată		
cadouri surpriză		

8 Selectează seria în care:

- toate adjectivele sunt la genul feminin:

a) amintiri frumoase, ecran luminos, broderie bogată, îndelungată așteptare;

b) iarbă fragedă, clădiri moderne, mare adâncă, țărm întins;

c) coadă lungă, mașină electrică, pâini calde, legume proaspete.

• toate adjectivele sunt la genul masculin:

a) rege drept, extratereștri ciudați, munte înalt, perete zugrăvit;

b) prânz îndestulat, sportivi ambițioși, imn național, băi fierbinți;

c) fruct pârguit, cai puternici, castan înalt, dulapuri încuiate.

9 Pentru a obține enunțuri corecte, modifică formele adjectivelor din paranteze în funcție de substantivele pe care le însoțesc:

Stelele (strălucitor) _____ se oglindesc în lacul (adânc) _____ .

Vânturi (cald) _____ adiau peste poienile (înverzit) _____ .

(Numeros) _____ participanți au venit la competiția (sportiv) _____ .

Despre acești eroi (legendar) _____ am citit în scrierile (antic) _____ .

Castelele (părăsit) _____ păstrează secrete (vechi) _____ .

Seara se mai zăresc doar umbrele (lung) _____ ale turnurilor (înalt) _____ .

Marea (învolburat) _____ lovește stâncile (neclintit) _____ .

Luminile (difuz) _____ îmbracă orașele (adormit) _____ .

10 Bifează enunțurile scrise corect:

Mama poartă o poșetă roză. ◯

Vecinii noștri sunt oameni cumsecade. ◯

Se spune că în pădure sunt niște lupi feroci. ◯

Mirabela are cele mai frumoase cizmulițe move. ◯

Doamna Liliana adoră perlele gri. ◯

Pătura bejă acoperă canapeaua. ◯

Am găsit această scoică sidefie pe o plajă pustie. ◯

Apa turcoază a mării ne-a fascinat. ◯

11 Formulează enunțuri respectând cerințele:

a) să conțină un adjectiv la genul masculin, numărul plural:

_____

_____

b) să conțină un adjectiv la genul masculin, numărul singular:

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

c) să conțină un adjectiv la genul feminin, numărul plural:

d) să conțină un adjectiv la genul feminin, numărul singular:

12 Subliniază adjectivele din următoarele enunțuri și analizează-le, urmărind modelul:

Romanii au fost un popor puternic și curajos. Ei au construit drumuri lungi, poduri trainice și clădiri impunătoare, dintre care unele se văd și astăzi. Armata romană avea soldați disciplinați și comandanți pricepuți. În orașele aglomerate, oamenii mergeau la băi publice și în piețe zgomotoase.

Model: puternic = adjectiv, însoțește substantivul „popor", genul masculin, numărul singular

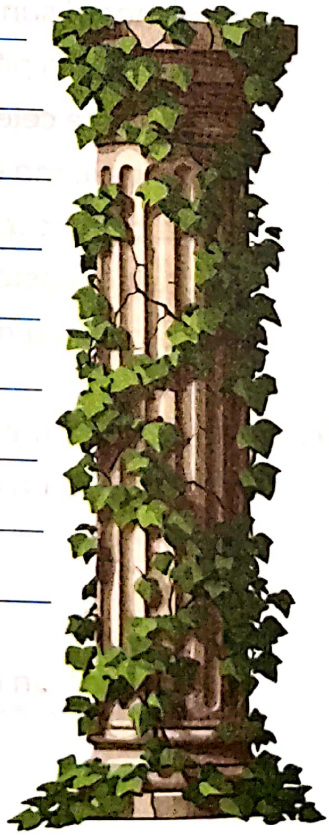

Scanned with OKEN Scanner

Poziția adjectivului

Adjectivul se așază, de regulă, după substantivul pe care îl determină, dar poate fi așezat și înaintea acestuia.

Exemplu: om cinstit / cinstitul om.

La formarea pluralului, unele adjective primesc terminația „i". Atunci când adjectivul precedă substantivul, forma de plural poate conține doi „i" (unul de plural și unul de articol).

Exemplu: oamenii cinstiți / cinstiții oameni.

Atenție!

- Adjectivele terminate în „iu" (**argintiu**, **auriu** etc.), când sunt puse în fața substantivelor pe care le însoțesc, au la plural terminația „iii".

Exemplu: fulgii argintii / argintiii fulgi.

- Există situații în care, prin înlăturarea substantivului, adjectivul devine chiar el substantiv.

Exemplu: Omul înțelept dă sfaturi bune. → Înțeleptul dă sfaturi bune.

- Adjectivul nu va fi niciodată despărțit prin virgulă de substantivul pe care îl însoțește.

Există totuși situația în care substantivul poate fi însoțit de mai multe adjective (o enumerare), iar în acest caz se va pune virgulă între adjective.

Exemplu: Daria este o elevă cuminte, silitoare și talentată.

Exerciții

1 Schimbă poziția adjectivelor, urmărind modelul:

Model: Odiseu s-a întors acasă ca un erou victorios.

→ Odiseu s-a întors acasă ca un victorios erou.

Voievodul curajos a plecat cu oastea pe câmpul de luptă.

→ _____

Fructul gustos este întâlnit în zonele calde.

→ _____

Cufărul vechi din podul prăfuit adăpostește amintiri plăcute.

→ _____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Parfumul îmbătător al florilor primăvăratice ne încântă.

→ _____

Tabloul celebru redă un peisaj frumos de toamnă.

→ _____

2 Transformă propozițiile de mai jos astfel încât adjectivele să devină substantive:

Model: Oamenii nevinovați trebuie protejați. ➔ Nevinovații trebuie protejați.

Băiatul frumos vrea să devină actor.

→ _____

Pacientul bolnav este în salonul de la etaj.

→ _____

Omul leneș mai mult aleargă.

→ _____

Croitorul priceput este recunoscut pentru munca sa.

→ _____

Omul harnic se trezește de dimineață.

→ _____

Copilul neastâmpărat a fost mustrat de mama lui.

→ _____

3 Plasează adjectivele în fața substantivelor, urmărind modelul:

Model: cerceii argintii ➔ argintiii cercei

copiii dragi → _____

părinții iubiți → _____

pisicii tărcați → _____

tigrii dungați → _____

fiii buni → _____

artiștii talentați → _____

băieții frumoși → _____

norii plumburii → _____

munții ruginii → _____

pantofii aurii → _____

iepurii cenușii → _____

urșii cafenii → _____

peștii vii → _____

purcelușii rozalii → _____

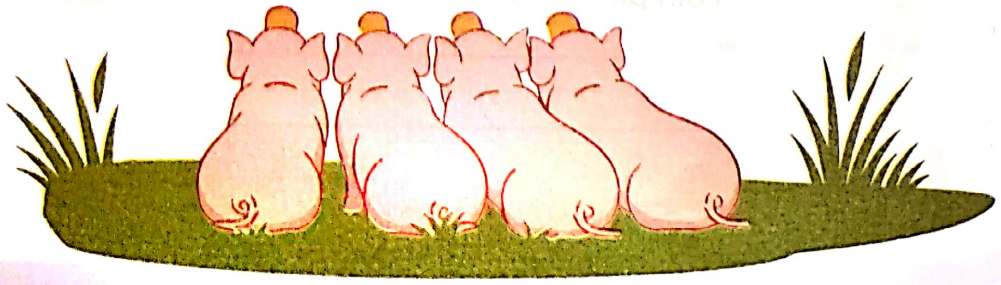

Scanned with OKEN Scanner

4 Bifează enunțurile scrise corect:

Dedicați cercetătorii au descoperit un tratament miraculos. ☐

Curioșii spectatorii au așteptat cu nerăbdare finalul spectacolului. ☐

Recunoscătorii fii le-au mulțumit părinților. ☐

Celebri pictori au lucrările expuse în galeria pariziană. ☐

Micii prichindei au pregătit o serbare pentru emoționații părinți. ☐

Argintiii fulgi cad din plumburii nori. ☐

Cafeniii ochi ai ursulețului veghează asupra jucăriilor din cameră. ☐

5 Alcătuiește un text de 8-10 rânduri în care:

- să folosești două adjective care sunt plasate în fața substantivelor pe care le însoțesc;
- să existe cel puțin un substantiv însoțit de două adjective;
- să utilizezi adjectivele: **argintiii** și **auriii**.

Nu uita să dai un titlu potrivit. Folosește un adjectiv în titlul ales.

Scanned with OKEN Scanner

Pronumele

Pronumele este partea de vorbire care ține locul unui substantiv.

Exemplu: Elevii scriu tema. ➔ ***Ei scriu tema.***

Pronumele personal indică persoana care, într-o comunicare, poate fi: cel care vorbește, cel cu care se vorbește sau cel despre care se vorbește (**eu**, **tu**, **el**, **ea**, **noi**, **voi**, **ei**, **ele**).

Numărul pronumelui

Pronumele personal are **două numere**:

- **singular** – când pronumele indică o singură persoană (**eu**, **tu**, **el**, **ea**);
- **plural** – când pronumele indică mai multe persoane (**noi**, **voi**, **ei**, **ele**).

Pronumele are același număr cu substantivul pe care îl înlocuiește.

Exemplu: Băiatul se joacă cu mingea.

(băiatul – substantiv comun, numărul singular)

El se joacă cu mingea.

(el – pronume personal, numărul singular)

Persoana pronumelui

Pronumele personal are **trei persoane**:

- persoana I – persoana / persoanele care vorbesc (**eu**, **noi**);
- persoana a II-a – persoana / persoanele cu care se vorbește (**tu**, **voi**);
- persoana a III-a – persoana / persoanele despre care se vorbește (**el**, **ea**, **ei**, **ele**).

Atenție!

- Persoana a III-a este singura care are forme diferite pentru masculin și pentru feminin:
  - genul masculin (**el**, **ei**);
  - genul feminin (**ea**, **ele**).
- Pronumele personale „eu", „ea", „el", „ei", „ele", deși se scriu cu literă inițială „e", se pronunță „ieu", „ia", „iel", „iei", „iele".

Exerciții

1 Recunoaște și subliniază pronumele personale din textul următor:

Eu vizitez Sarmizegetusa împreună cu colegii de clasă. Noi am învățat la ora de istorie despre daci și despre cetățile lor. Eu ascult cu atenție povestea ghidului despre acest loc vechi. El ne spune că muntele proteja capitala dacilor de posibilii inamici.

Dacă și voi vreți să descoperiți ruinele și să înțelegeți cât de important a fost acest loc pentru istoria noastră, veniți să vizitați Sarmizegetusa!

Scanned with OKEN Scanner

2 Transcrie enunțurile înlocuind substantivele subliniate cu pronumele potrivite:

Porumbelul a adus un răvaș din depărtare.

Actorul a jucat într-un spectacol de succes.

Arhitecții fac planurile de restaurare a acestei clădiri istorice.

— Vino, Maria, la masă!

— Hei, copii, ați fost atenți?

3 Transcrie enunțurile înlocuind pronumele subliniate cu substantive potrivite:

Ea a citit întreaga serie a acestui autor.

El a adus un argument potrivit în această discuție.

Am fost cu ele să vizităm Muzeul de Istorie.

Pentru faptele de vitejie ei au rămas cunoscuți în istorie.

4 Completează tabelul cu formele potrivite ale pronumelui personal:

Pronumele	A visa	Pronumele	A scrie
	visează		scrii
	visați		scriu
	visez		scrie
	visăm		scriem
	visezi		scriu
	visează		scrieți

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

5 Încercuiește greșelile și rescrie corect propozițiile:

Ieu pregătesc o rețetă urmărind cartea de bucate.

În această scenetă iel are rolul principal.

Ia mi-a spus că vrea să ia trenul de la ora cinci.

Iei nu cunosc modul în care se poate rezolva această problemă.

Iele au ascultat un basm cu iele, niște făpturi supranaturale din mitologia românească.

6 Realizează corespondența între formele pronumelui personal și seriile potrivite de cuvinte care denumesc acțiuni:

pedalezi, escaladezi, triezi, arunci	eu
suntem, cunoaștem, construim, schițăm	tu
citesc, aleg, decid, parcurg	el/ea
anticipați, dansați, priviți, coborâți	noi
colaborează, creează, redau, confirmă	voi
este, acceptă, devine, validează	ei/ele

7 Precizează numele persoanelor indicate de pronumele subliniate, urmărind modelul dat:

Mara îl invită pe Andrei la bibliotecă. Ei (**Mara** și **Andrei**) vor să o roage și pe Sofia să vină cu ei. Ea (_____) acceptă imediat propunerea.

Ei (_____) se apucă să caute cărți pentru proiect, iar el (_____) găsește prima carte utilă.

— Dacă tu (_____) nu ai fi găsit cartea, eu (_____) aș fi căutat mai mult, spune Mara.

— Putem continua proiectul și mâine, dacă vreți și voi (_____), adaugă Sofia.

— Noi (_____) suntem de acord, răspund ceilalți doi.

Scanned with OKEN Scanner

8 Schimbă numărul pronumelui, efectuând toate modificările necesare pentru ca enunțul să fie corect:

Model: **Tu ești un elev eminent. ⇔ Voi sunteți niște elevi eminenți.**

El ascultă o melodie din repertoriul muzicii clasice.

→ _____

Ea relatează o întâmplare petrecută în această dimineață.

→ _____

Noi am fost invitați la petrecerea organizată de colegul nostru.

→ _____

Ele s-au întors obosite, dar fericite după lungul drum.

→ _____

În această iarnă tu vei pleca în tabăra de schi.

→ _____

Ei apreciază munca depusă de echipa de cercetare.

→ _____

Eu o felicit pe câștigătoarea competiției și voi munci mai mult pentru data viitoare.

→ _____

_____

Voi exersați la vioară în fiecare zi.

→ _____

_____

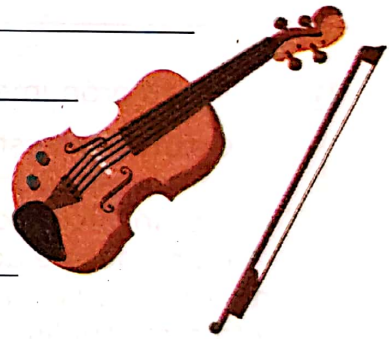

9 Alege variantele care indică corect câte pronume personale sunt în următoarele enunțuri:

- Ea ne-a spus că nu suntem invitați nici noi, nici voi.

a) două pronume la persoana a III-a și unul la persoana I;
b) un pronume la persoana I, unul la persoana a II-a și unul la persoana a III-a;
c) două pronume la persoana a II-a și unul la persoana a III-a.

- Tu crezi că voi puteți discuta cu ele despre această situație.

a) două pronume la persoana a III-a și unul la persoana I;
b) un pronume la persoana I, unul la persoana a II-a și unul la persoana a III-a;
c) două pronume la persoana a II-a și unul la persoana a III-a.

- Ea i-a întrebat pe ei dacă noi am terminat proiectul.

a) două pronume la persoana a III-a și unul la persoana I;
b) un pronume la persoana I, unul la persoana a II-a și unul la persoana a III-a;
c) două pronume la persoana I și unul la persoana a II-a.

Scanned with OKEN Scanner

10 Alcătuiește enunțuri cu pronume personale la:

- persoana I, numărul plural:
- persoana a III-a, genul feminin, numărul plural:
- persoana I, numărul singular:
- persoana a II-a, numărul plural:
- persoana a III-a, genul masculin, numărul singular:
- persoana a II-a, numărul singular:
- persoana a III-a, genul feminin, numărul singular:
- persoana a III-a, genul masculin, numărul plural:

11 Subliniază pronumele personale din următorul text și analizează-le după model:

Cetățile grecești Histria, Callatis și Tomis au fost întemeiate pe țărmul Mării Negre. Ele au devenit centre importante de comerț și cultură. Negustorii greci veneau cu corăbii încărcate cu mărfuri. Ei făceau schimburi cu populațiile din jur.

Citind despre aceste cetăți, descopăr informații interesante despre viața oamenilor din trecut. Eu le împărtășesc prietenei mele, iar ea mă ascultă cu interes. Noi am cerut informații suplimentare și de la doamna învățătoare.

Voi învățați cum s-a dezvoltat viața la malul mării?

Model: ele = pronume personal, persoana a III-a, genul feminin, numărul plural

Formele pronumelui personal

Există mai multe forme ale pronumelui personal:

- ❖ forme accentuate (**eu, tu, mine, nouă** etc.);
- ❖ forme neaccentuate (**m-, te, îți, vi** etc.).

Formele accentuate ale pronumelui personal

Număr	PERSOANA I	PERSOANA a II-a	PERSOANA a III-a	
SINGULAR	eu, mine, mie	tu, tine, ție	Gen masculin	el, lui
			Gen feminin	ea, ei
PLURAL	noi, nouă	voi, vouă	Gen masculin	ei, lor
			Gen feminin	ele, lor

Formele neaccentuate ale pronumelui personal

Număr	PERSOANA I	PERSOANA a II-a	PERSOANA a III-a	
SINGULAR	îmi, mi, mă	îți, ți, te	Gen masculin	îi, i, îl, l
			Gen feminin	îi, i, o
PLURAL	ne, ni	vă, vi	Gen masculin	le, li, îi, i
			Gen feminin	le, li

Exerciții

1 Subliniază cu o linie formele accentuate și cu două linii formele neaccentuate ale pronumelui personal:

30 ianuarie 2026, Sulina

Dragă Andrei,

Când eu ajung la rudele din Delta Dunării, mi se pare că intru într-o lume specială. La școală, profesorul ne-a povestit despre floră și faună, iar mie mi-a plăcut să îl ascult cu atenție și îmi doresc să le revăd. Tu ai fost vreodată acolo? Ție îți place natura la fel de mult cum îmi place mie? În Deltă trăiesc multe păsări. Ele sunt protejate, iar oamenii le ocrotesc. Există și nuferi frumoși. Ei cresc pe apă, iar turiștii îi fotografiază.

Delta este un loc important pentru România și pentru noi toți. Te invit să o descoperi cât de repede!

Cu drag, Traian!

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

2 Completează spațiile libere cu pronumele personale potrivite:

_____ poți spune, _____ rog, cât e ceasul?

_____-am ascultat cu atenție pe toți concurenții.

Pe _____ _____-a invitat la petrecere?

_____ gândesc la o vacanță pe o insulă îndepărtată.

_____ recunosc după râs.

_____ dorim să _____ vedem mai curajos.

În tabără, _____ _____ chem în jurul focului seara.

_____ pierdeam pe străzile vechi din Cairo.

_____ aduc vești bune despre _____.

Mama _____ promite că _____ va sprijini mereu.

3 Realizează corespondența între persoana pronumelui și formele accentuate / neaccentuate corespunzătoare acesteia:

mine
vouă
tine
nouă
ție
lui
lor
mie

persoana I
persoana a II-a
persoana a III-a

ne
te
îmi
vă
îi
le
îți
mă

4 Realizează corespondența între pronumele personale subliniate și persoana și numărul corespunzător:

Mă pregătesc pentru ora de limba română.
Te anunț imediat ce am hotărât.
Îl urmăresc cu atenție pentru a-l înțelege.
Ne-ați adus ce v-am rugat?
Le ofer o șansă deoarece le cunosc.
Alături de tine voi explora acest labirint.

persoana a III-a, numărul singular
persoana I, numărul plural
persoana I, numărul singular
persoana a III-a, numărul plural
persoana a II-a, numărul singular
persoana a II-a, numărul singular

5 Subliniază pronumele personale care ajută la formarea ortogramelor și precizează ce persoană și ce număr sunt, urmărind modelul:

Model: Ne-am străduit să îi facem ziua frumoasă.

ne – pronume personal, persoana I, numărul plural

Toată lumea i-a felicitat pentru rezultatele obținute.

→ _____

Mesagerul l-a avertizat de primejdie.

→ _____

Vântul mi-a zburlit părul.

→ _____

Vânzătorul le-a păstrat copiilor cele mai bune prăjituri.

→ _____

Publicul ți-a răsplătit munca prin aplauze.

→ _____

Musafirul v-a lăudat talentul culinar.

→ _____

După câteva ore de rătăcit prin pădure, ne-a ieșit în cale pădurarul.

→ _____

6 Bifează enunțurile în care cuvintele **nouă**, **o**, **voi**, **ei** sunt pronume personale:

Este sigur că **nouă** ne va da voie să participăm. ◯

Nu mâncăm mai târziu de ora **nouă** seara. ◯

Am o **nouă** veste pentru tine. ◯

Am întâlnit **o** echipă de muncitori pe scările blocului. ◯

Am mâncat foarte puțin zahăr astăzi: **o** bomboană sau două. ◯

Pe ea **o** cunosc de când era mică. ◯

Voi aștepta momentul potrivit pentru a lua o decizie. ◯

Voi când ați achiziționat acest volum? ◯

Ei, ei! Să discutăm cu calm! ◯

Ei au fost fascinați de aceste manuscrise vechi de secole. ◯

Scanned with OKEN Scanner

7 Alcătuiește câte un enunț în care:

- cuvântul **noi** să fie pronume personal:

_____

- cuvântul **noi** să fie adjectiv:

_____

- cuvântul **mine** să fie pronume personal:

_____

- cuvântul **mine** să fie substantiv:

_____

- cuvântul **mie** să fie pronume personal:

_____

- cuvântul **mie** să denumească un număr:

_____

8 Subliniază pronumele personale și analizează-le după model:

Model: Noi vom învăța să facem focul în sălbăticie.

➔ ***noi** = **pronume personal, persoana I, numărul plural***

Acest roman istoric ne-a dezvăluit detalii despre viața românilor de acum câteva secole.

➔ _____

De când vă cunoașteți?

➔ _____

Mergeți cu mine la târgul de carte?

➔ _____

Aliații le-au sosit în ajutor.

➔ _____

Povestea mi-a rămas în minte.

➔ _____

Busola i-a arătat nordul.

➔ _____

Autorul ți-a dezvăluit finalul.

➔ _____

Nouă ne place jazzul.

➔ _____

Scanned with OKEN Scanner

Pronumele personal de politețe

Pronumele personal de politețe înlocuiește numele unei persoane. Utilizarea acestui pronume indică respectul vorbitorului față de persoana respectivă.

Pronumele personal de politețe are **forme** doar pentru persoana a II-a și a III-a:

PERSOANA a II-a		PERSOANA a III-a			
singular	plural	singular		plural	
		masculin	feminin	masculin	feminin
dumneata, dumitale, matale, mata	dumneavoastră	dânsul, dumnealui	dânsa, dumneaei	dânșii, dumnealor	dânsele, dumnealor

➢ Formele prezentate în tabel au grade diferite de exprimare a politeții:

❖ politețe standard (**dumneavoastră**, **dumnealui**, **dumneaei**, **dumnealor**);

❖ grad redus de politețe (**dânsul**, **dânsa**, **dânșii**, **dânsele**, **dumneata**, **dumitale**, **matale**, **mata**).

➢ **Măria Ta**, **Măria Sa**, **Domnia Ta**, **Domnia Sa**, **Înălțimea Ta**, **Înălțimea Sa**, **Excelența Ta**, **Excelența Sa** – sunt forme de pronume personale de politețe folosite mai rar în prezent, acestea exprimând respectul față de o persoană aflată într-o poziție de superioritate față de vorbitor.

➢ Deși este forma pentru persoana a II-a, numărul plural, pronumele „dumneavoastră" se poate folosi și în cazul în care vorbitorul se adresează unei singure persoane.

Exemplu: Doamna Popescu, doriți să participați și dumneavoastră la spectacolul nostru?

Exerciții

1 Recunoaște și subliniază pronumele personale de politețe din enunțurile următoare:

Toți supușii s-au închinat când Măria Sa a intrat în sala tronului.

Excelența Sa a salutat delegația străină.

Nimeni nu a contrazis-o pe dumneaei.

Dumnealui a oferit informații suplimentare.

Domnule Marinescu, vă asigur că vom ține cont de părerea dumneavoastră de câte ori va apărea o schimbare.

Bunicule, dumneata mi-ai reparat bicicleta?

Am vorbit cu dânsul despre rezultatele elevilor.

Banchetul acesta este în onoarea Înălțimii Tale.

Dumneavoastră sunteți soții Ionescu?

Dânsa este vecina mea.

Domnia Sa este invitatul principal al evenimentului.

Scanned with OKEN Scanner

2 Utilizând un pronume personal de politețe, formulează o adresare către următoarele persoane:

- doamna directoare a școlii tale:

_____

- un domnitor român:

_____

- bunicul tău:

_____

3 Alcătuiește propoziții utilizând:

- un pronume personal de politețe standard:

_____

- un pronume personal cu grad redus de politețe:

_____

- un pronume personal de politețe, genul feminin, numărul singular:

_____

4 Răspunde la următoarele întrebări înlocuind cuvintele subliniate cu un pronume personal de politețe. Urmărește modelul:

Model: — Ce ți-a recomandat doamna asistentă?

→ — Dumneaei mi-a recomandat să mă spăl des pe mâini.

— Când a zis doamna învățătoare că avem evaluare la matematică?

→ _____

— Când vor sosi invitații?

→ _____

— Când se întoarce nea Grigore din călătorie?

→ _____

— Pe cine a înfruntat Mircea cel Bătrân?

→ _____

5 Subliniază pronumele personale de politețe și analizează-le după model:

Model: dumneaei - pronume personal de politețe, persoana a III-a, genul feminin, numărul singular

— Dumnealui va susține conferința de mâine?
— Da, a confirmat deja. Doriți să participați și dumneavoastră?
— Mi-ar plăcea, dar nu pot ajunge, pentru că trebuie să îi însoțesc pe părinții mei la aeroport.
— Vă rog să le transmiteți dumnealor salutările mele.
— Desigur, se vor bucura să audă vești de la dumneata!

Scanned with OKEN Scanner

Verbul

Verbul este partea de vorbire care exprimă:

- acțiunea (***merg***, ***pictez***);
- starea (***iubesc***, ***urăsc***);
- existența (***suntem***, ***eram***).

Verbul își schimbă forma în funcție de **număr**, **persoană** și **timp**.

Numărul verbului

- când o singură persoană face acțiunea, verbul este la numărul **singular** – (eu) ***citesc***;
- când mai multe persoane fac acțiunea, verbul este la numărul **plural** – (noi) ***citim***.

Persoana verbului

Persoană: verbul are forme diferite în funcție de persoana care face acțiunea:

- **persoana I** – acțiunea este făcută de persoana care vorbește;
  Exemple: (eu) ridic; (noi) ridicăm.
- **persoana a II-a** – acțiunea este făcută de persoana cu care se vorbește;
  Exemple: (tu) ridici; (voi) ridicați.
- **persoana a III-a** – acțiunea este făcută de persoana despre care se vorbește.
  Exemple: (el/ea) ridică; (ei/ele) ridică.

Timpul verbului

Verbul are forme diferite în funcție de momentul în care se petrece acțiunea:

- timpul **prezent** – acțiunea se petrece în momentul vorbirii (***desenăm***);
- timpul **trecut** – acțiunea se petrece înainte de momentul vorbirii (***am desenat***);
- timpul **viitor** – acțiunea se petrece după momentul vorbirii (***vom desena***).

Atenție!

➢ Există situații în care verbul „a fi" are forme care se scriu la final cu „ii" sau cu „i".
Se scrie cu „**ii**": să **fii** sănătos!, să nu **fii** trist!, **fii** fericit!;
Se scrie cu „**i**": a **fi**, vei **fi** bine, aș **fi** plecat, nu **fi** trist.

➢ Verbul „a fi" poate fi înlocuit de forme populare, de exemplu:

- eu nu **sunt** bine / eu nu-**s** bine;
- ea nu **este** acasă / ea nu-**i** acasă.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1 Subliniază verbele din următoarele enunțuri și precizează în paranteză ce exprimă verbul, urmărind modelul:

Model: Cosmin îi scrie o scrisoare prietenului său din Sibiu. (acțiune)

În bibliotecă este o liniște deplină. (_____)

Cu ajutorul telescopului vedem în spațiu. (_____)

Dunărea este singurul fluviul care trece pe teritoriul României. (_____)

Muzeul se află chiar în centrul orașului. (_____)

Vântul tomnatic șoptește printre frunze. (_____)

O rândunică taie cerul în zbor. (_____)

Mihai se intimidează în fața spectatorilor tăcuți. (_____)

Zâna atinge florile cu bagheta. (_____)

Oamenii responsabili ocrotesc natura. (_____)

Eu iubesc diminețile de vară. (_____)

2 Transformă substantivele următoare în verbe, urmărind modelul:

Model: plecare → a pleca

alegere → _____

triumf → _____

anticipare → _____

argument → _____

anunț → _____

veste → _____

orientare → _____

câștig → _____

construcție → _____

încadrare → _____

3 Scrie forma potrivită a verbelor, urmărind persoana și numărul:

eu				compun
tu	muncești			
el/ea		patinează		
noi				
voi			așteptați	
ei/ele				

4 Transformă enunțurile astfel încât să păstrezi persoana verbului, dar să schimbi numărul. Efectuează toate modificările necesare pentru ca enunțul să fie corect:

Model: Acest arbore crește în zonele muntoase. → Acești arbori cresc în zonele muntoase.

Vulpea stă ascunsă în această vizuină.

→ _____

_____

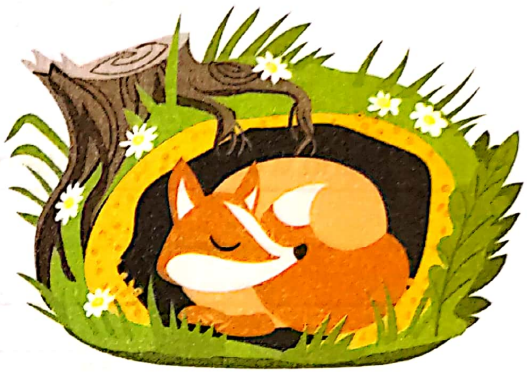

Acea fântână este foarte adâncă.

→ _____

_____

Copilul aleargă desculț prin iarba proaspătă de primăvară.

→ _____

Pasărea călătoare zboară spre zările albastre.

→ _____

Steaua pâlpâie timid pe bolta rece a nopții.

→ _____

Frunza galbenă tremură în bătaia vântului.

→ _____

5 Subliniază verbele din enunțurile următoare și precizează în paranteză timpul acestora:

Model: Cine <u>sunt</u> invitații la cină? (timpul prezent)

Cum se numește acest fruct exotic? (timpul _____)

Poetul scria versuri inspirate din natură. (timpul _____)

Aceste piramide au fost construite de egipteni. (timpul _____)

Primăvara va veni mai devreme anul acesta. (timpul _____)

La ce oră ai programarea la dentist? (timpul _____)

Eu voi citi toate volumele din serie. (timpul _____)

Scanned with OKEN Scanner

6 Rescrie enunțurile modificând timpul verbelor. Urmărește modelul:

Model:

Ostașii au cucerit cetatea.
Ostașii cuceresc cetatea.
Ostașii vor cuceri cetatea.

Ana-Maria **a așezat** crizantemele în vază.

Părinții mei **fac** o călătorie în jurul lumii.

Luna ne **va veghea** în fiecare noapte.

7 Identifică verbele din textul de mai jos și scrie formele lor la toate cele trei timpuri:

Ați văzut voi, copii, un om care mănâncă săbii de trei ori pe zi? Și care scoate un porumbel, soarele și tot cerul dintr-o batistă? N-ați văzut, puneți-l pe listă. Dar ursul care a învățat carte și spune la toată lumea că vrea să urmeze mai departe? Știți cum se face să dispară în ceață un borcan cu dulceață?

(„Unde fugim de-acasă", Marin Sorescu)

Model: ați văzut → vedeți → veți vedea

8 Alege seria în care toate verbele sunt:

- la timpul trecut, persoana a II-a, numărul singular:

a) puteți, ai adus, rămăseseși, aruncași, aprinseseși;
b) bei, ai înghițit, tăiasem, urmezi, puteai;
c) ai evoluat, căutai, cercetași, ai eliberat, dansaseși.

Scanned with OKEN Scanner

• la timpul viitor, persoana a III-a, numărul plural:
a) vor cumpăra, vor antrena, vei avea, vor fi, vor decide;
b) vor aprinde, vor limita, vor exista, vom participa, vor risipi;
c) vor crea, vor solicita, vor anunța, vor ști, vor fi.

• la timpul prezent, persoana I, numărul singular:
a) plec, mănânc, ajut, rămâne, scriu;
b) plâng, visez, repar, stau, închid;
c) culeg, construim, spăl, dirijez, lipsesc.

9 Alege forma corectă a verbului din enunțurile următoare:

În această seară **vroiam** / **voiam** să ascult muzică.

Bunica a **loat** / **luat** medicamentul la ora 14:00.

Îți doresc să **fi** / **fii** sănătos!

Să nu uiți să **vi** / **vii** pe la mine.

Mi se pare că **nu ști** / **nu știi** despre ce e vorba.

El va **fii** / **fi** prezent la această întâlnire?

Nu fi / **Nu fii** trist, mâine va **fii** / **fi** mai bine!

Știi / **Ști** ce oră este?

Fi / **Fii** curajos!

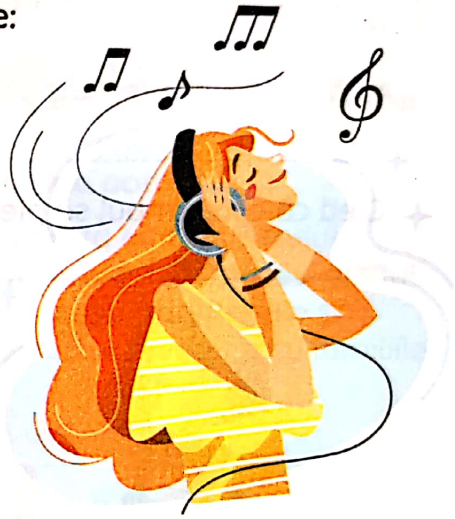

10 Subliniază formele verbului **a fi** din următoarele enunțuri. Rescrie enunțurile, urmărind modelul:

Model: Mama-i la serviciu. ➔ *Mama este la serviciu.*

Vladimir nu-i cel mai înalt copil din clasă?

➔ _____

Copacii-s înfloriți.

➔ _____

Cățeii nu-s în curte.

➔ _____

Cine-s acești copii?

➔ _____

Iarna nu-i ca vara.

➔ _____

Unde-s mănușile mele?

➔ _____

Scanned with OKEN Scanner

11 Înlocuiește formele verbului **a fi** din următoarele enunțuri, după model:
Model: Privighetoarea este o pasăre cântătoare. → Privighetoarea-i o pasăre cântătoare.

Nu sunt supărat, ci doar obosit:

→ _____

Afară nu este frig deloc:

→ _____

Elevii sunt fericiți că au terminat proiectul la timp:

→ _____

Astăzi cerul este senin:

→ _____

Cred că este timpul să plecăm:

→ _____

12 Formulează enunțuri în care verbele să respecte cerința:

- a respecta - persoana I, numărul plural, timpul trecut:

_____

- a anula - persoana a III-a, numărul singular, timpul viitor:

_____

- a liniști - persoana a II-a, numărul plural, timpul prezent:

_____

- a repara - persoana a III-a, numărul plural, timpul trecut:

_____

- a vizita - persoana I, numărul singular, timpul viitor:

_____

- a aprecia - persoana a II-a, numărul singular, timpul trecut:

_____

Scanned with OKEN Scanner

13 Realizează corespondența între următoarele coloane:

voi încerca	persoana a III-a, numărul singular, timpul trecut
ați admis	persoana a II-a, numărul singular, timpul prezent
mergea	persoana I, numărul plural, timpul viitor
au cercetat	persoana a III-a, numărul plural, timpul trecut
creezi	persoana I, numărul singular, timpul viitor
vom aproba	persoana a II-a, numărul plural, timpul trecut

14 Rescrie următorul text punând verbele din paranteză la forma potrivită:

Weekendul trecut, clasa noastră (**a merge**) într-o excursie la Muzeul Satului. Dimineața, noi (**a porni**) la drum plini de entuziasm. Când (**a intra**) în muzeu, ghidul ne (**a spune**) istoria locului. Mai târziu, noi (**a vizita**) câteva case tradiționale și (**a descoperi**) multe obiecte vechi. La final, toți (**a promite**) că (**a reveni**) și cu familiile noastre.

Scanned with OKEN Scanner

15 Selectează verbele din următoarele enunțuri și analizează-le precizând pentru fiecare persoana, numărul și timpul:

Model: Diana se află în vacanță la mare.

se află: verb, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent

Noi admirăm spectacolul pe care natura îl oferă.

Am aflat că veți vizita acest castel al regilor români.

Soarele va apune la ora 20:00.

Privesc cu încântare cum norii magnifici mângâie crestele munților.

16 Alcătuiește un text de 8-10 rânduri despre cel mai curajos gest pe care l-ai făcut, în care:

- să folosești verbele: **a încerca**, **a fi**, **a înțelege**, **a reuși**, **a avea**;
- să folosești cel puțin o dată fiecare timp verbal;
- să existe cel puțin un verb la persoana a III-a.

Nu uita să dai un titlu potrivit.

Scanned with OKEN Scanner

SINTAXA

Cuvântul – parte de propoziție

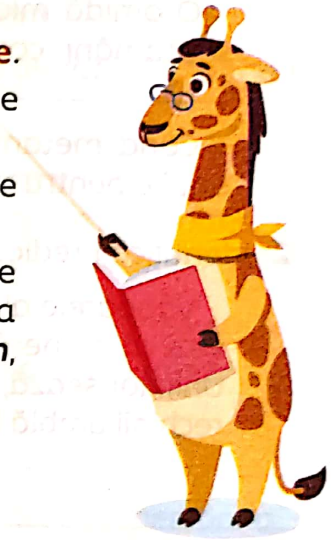

Oamenii își transmit ideile folosind **cuvinte**, numite **părți de vorbire**.

Pentru ca mesajul să fie înțeles corect, aceste părți de vorbire se așază într-o anumită ordine și formează **propoziții**.

În interiorul propoziției, fiecare parte de vorbire devine parte de propoziție. Acest rol specific se numește **funcție sintactică**.

Este important de știut că există și cuvinte care, deși sunt părți de vorbire, nu au o funcție sintactică în propoziție. Ele au rolul de a lega celelalte cuvinte și se numesc **cuvinte de legătură** (precum: ***la, spre, în, pe, de, către, din, cu*** etc.).

Predicatul

Predicatul este partea de propoziție care este exprimată întotdeauna printr-un verb. Arată ce face cineva/ceva sau ce se spune despre cineva/ceva.

Deoarece *o propoziție nu se poate forma fără predicat*, spunem că *predicatul este o parte **principală** de propoziție*.

❖ Într-o propoziție există **un singur** predicat.

Exemplu: Fratele meu <u>citește</u> o carte. ➔ ***citește = predicat***

❖ În cadrul unui enunț (frază) pot exista **mai multe** predicate.

Exemplu: Fratele meu <u>citește</u> o carte și <u>află</u> informații interesante despre cum <u>trăiau</u> dacii.

➔ ***citește = predicat;***
află = predicat;
trăiau = predicat

În propoziție, verbul are **funcția sintactică** de predicat.

Atenție!

Verbul „a fi":

➢ când are sensul de „a exista", „a se afla", are funcția sintactică de predicat;

Exemplu: Anais este (se află) la Constanța.

➢ când nu are sensul de „a exista", „a se afla", verbul formează predicatul doar împreună cu alte părți de vorbire.

Exemplu: Anais este inteligentă.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1 Completează propozițiile cu predicatele potrivite, urmărind modelul:

Model: Câțiva fluturi colorați zburdă (ce fac?) printre florile din grădină.

O omidă mică _____ (ce face?) o frunză cu poftă, știind că, peste câteva săptămâni, corpul ei se va transforma. Apoi, înfășurată într-un cocon mătăsos, ea _____ (ce face?) să devină fluture.

Când metamorfoza se va încheia, fluturele tânăr își _____ (ce va face?) aripile pentru prima dată și _____ (ce va face?) în aer, în căutarea luminii.

2 Identifică predicatele din textul dat și completează tabelul, urmărind modelul:

Vapoarele alunecă pe apă: fâș, fâș, ca la un fel de săniuș. Dar mai bine dacă privești, vezi că alunecă pe pești. Peștii sunt aici (...). Și cresc singuri, cum îmi crește mie barba. Unii dansează, alții au pene de papagal și cântă pe lângă Insula de Coral. Prin alte ape, rechinii umblă la ei cu ferăstraie și, dacă te prind, te taie.

(„Unde fugim de acasă", Marin Sorescu)

Întrebare	Predicat	Exprimat prin
ce fac vapoarele?	alunecă	verb

Scanned with OKEN Scanner

3 Alege seria de cuvinte care pot îndeplini funcția de predicat:

a) mestec, notez, a livrat, clipind, vor bănui;
b) a contrazis, colaborează, demonstrez, vom educa, publicat;
c) iubesc, vor guverna, au tăinuit, asimilat, aprofundăm.

4 Alcătuiește propoziții în care predicatul să respecte următoarele cerințe:

• să se afle la începutul propoziției și să fie exprimat prin verbul „a alerga", persoana I, numărul plural, timpul prezent:

• să se afle în interiorul propoziției și să fie exprimat prin verbul „a curge", persoana a III-a, numărul singular, timpul trecut:

• să se afle la sfârșitul propoziției și să fie exprimat prin verbul „a fugi", persoana a II-a, numărul plural, timpul prezent:

• să se afle în interiorul propoziției și să fie exprimat prin verbul „a descrie", persoana a II-a, numărul singular, timpul trecut:

• să se afle în interiorul propoziției și să fie exprimat prin verbul „a coopera", persoana a III-a, numărul plural, timpul viitor:

• să se afle în interiorul propoziției și să fie exprimat prin verbul „a funcționa", persoana a III-a, numărul singular, timpul viitor:

5 Rescrie propozițiile plasând verbul prin care este exprimat predicatul la timpul prezent, trecut și viitor. Urmărește modelul:

Model: Steaua (a străluci) *pe cer.* → *Steaua strălucește pe cer.*
Steaua strălucea pe cer.
Steaua va străluci pe cer.

• Matei (a deschide) capacul borcanului.

• Dragonul (a sforăi) zgomotos în peșteră.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- Detectivul (a găsi) rapid indiciul salvator.

- Călătorul (a străbate) deșertul sub dogoarea soarelui.

- Aceste hărți (a oferi) informații despre curenții oceanici.

6 Subliniază predicatele din fiecare enunț. Scrie între paranteze numărul predicatelor găsite:

- Sportivul trebuie să se antreneze zilnic, să mănânce sănătos și să se odihnească suficient. (____)
- La acest joc copiii au învățat să colaboreze. (____)
- Păsările ciripeau, zburau deasupra lacului și își căutau hrana. (____)
- Bătrânul și înțeleptul ceasornicar de la marginea orașului uitat de lume repară cu precizie mecanismul minuscul al ceasului. (____)
- Turiștii vizitează muzeele, fotografiază orașul și cumpără suveniruri. (____)
- Bunicul știe să cânte la mandolină. (____)
- Pisica a sărit pe gard, a pândit vrabia, a mieunat scurt și a fugit în grădină. (____)

7 Alcătuiește enunțuri în care următoarele verbe să aibă funcția de predicat, urmărind modelul:

Model: ascultă, compune → Muzicianul ascultă foșnetul pădurii și compune o nouă piesă.

- intră, privește:

- freamătă, susură, cântă:

- am economisit, am cumpărat, mă bucur:

8 Notează dacă afirmațiile sunt adevărate (A) sau false (F):

- ☐ Enunțul **Vegetația din savană se adaptează secetei și rezistă la temperaturi ridicate.** are două predicate.
- ☐ Enunțul **Dunărea trece prin mai multe țări și se varsă în Marea Neagră.** are trei predicate.
- ☐ Enunțul **Această planetă se află în sistemul nostru solar.** are două predicate.
- ☐ Enunțul **Eroul a decis să înfrunte pericolul care amenință orașul.** are trei predicate.
- ☐ Enunțul **Răspunsul ei ne-a convins că a învățat lecția și că dorește să afle mai multe informații despre această temă.** are trei predicate.

9 Bifează enunțurile în care predicatele sunt subliniate corect:

- ☐ Această aplicație ne va informa despre timpul în care vom parcurge drumul până la destinație.
- ☐ Îmi place gustul acestui ceai, dar apreciez și beneficiile pe care le aduce sănătății.
- ☐ Matematicianul a descoperit o nouă metodă de rezolvare pentru acest exercițiu.
- ☐ Am citit basmul „Harap-Alb" și am apreciat curajul fiului cel mic al împăratului.
- ☐ Prefer romanele fantastice deoarece prezintă universuri noi.

10 Transformă propozițiile astfel încât predicatul să se afle la început. Rescrie propozițiile obținute:

Model: Ploaia se aude pe pervaz. → Se aude ploaia pe pervaz.

Seara coboară peste sat.

→ _____

Oaspeții primăverii au sosit.

→ _____

Păsările cântă în copacii din curte.

→ _____

Luna răsare pe cerul senin.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

11 Subliniază predicatele din următoarele enunțuri, apoi asociază-le cu analiza potrivită:

Prin reguli evităm conflictele.	Predicat exprimat prin verb, timpul trecut, persoana I, numărul singular
Publicul privește fascinat spectacolul.	Predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular
Sara colecționează obiecte vechi.	Predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular
Voi veți recicla hârtia utilizată?	Predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana I, numărul plural
Eu am vizitat toate muzeele din oraș.	Predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular
Azi ai programarea la doctor?	Predicat exprimat prin verb, timpul viitor, persoana a II-a, numărul plural

12 Citește textele și rezolvă cerințele:

- subliniază verbul „a fi" când formează singur predicat;
- încercuiește verbul „a fi" când formează predicat împreună cu alte cuvinte.

„Grădina zoologică e un fel de magazin de jucării, unde tigrii, girafele și leoparzii sunt vii.

Animalele nu mai stau în cuști, deoarece sunt domestice. Adică toate sunt animale civilizate. Așa că e bine să nu vă strâmbați la cai sau să scoateți limba la oi, că râd de voi."

(„Unde fugim de acasă", Marin Sorescu)

„Tu, noapte, fii miloasă
cu bietul uriaș;
măcar să dea pe-acasă...
De ce nu vrei să-l lași?"

(„Cel mai mare Gulliver", Gellu Naum)

„În grădina împăratului, pe ramurile celor șapte meri, erau merele de aur strălucitoare."

(„Prâslea cel voinic și merele de aur", Petre Ispirescu)

13 Alcătuiește enunțuri respectând cerințele:

- verbul „a fi" să formeze singur predicat:

_____

- verbul „a fi" să formeze predicat alături de alt cuvânt:

_____

Scanned with OKEN Scanner

14 Recunoaște și analizează predicatele din textul următor, după model:

Caii opriți gâfâiau din greu; suflările lor alergau încă, zbuciumându-i pe loc. Cei din trăsură se ridicaseră în picioare, urmărind fumul bihuncei pe șosea. Olguța răsucea biciul, îngândurată... Ielele străvezii ale arșiței umpleau zările de jocuri fără trupuri. Și deodată, ca o melancolie de fân cosit în toamna soarelui de sus, de îngeri triști și blânzi, mireasma sulfinei îi învălui.

(„La Medeleni", Ionel Teodoreanu)

Model: **gâfâiau – *predicat exprimat prin* verb, *persoana a III-a, numărul plural, timpul trecut***

15 Redactează un text de 12-15 rânduri cu titlul „Povestea unui obiect din camera mea", în care:

- să apară și predicate exprimate prin verbele: **a sta, a găsi, a admira, a fi**;
- să folosești cel puțin două predicate exprimate prin verbe la persoana I, numărul singular;
- să folosești cel puțin două predicate exprimate prin verbe la timpul trecut:

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul (simplu / multiplu)

Subiectul este partea de propoziție care arată cine face acțiunea.

Subiectul poate fi exprimat printr-un **substantiv** sau printr-un **pronume personal**. Atunci când, într-o propoziție, un substantiv (sau un pronume) arată cine face acțiunea, spunem despre acesta că are **funcția sintactică de subiect**.

Subiectul poate fi:

- **subiect simplu** - când este exprimat printr-o singură parte de vorbire;

  Exemplu: Livada a înflorit. ➔ ***livada = subiect exprimat prin substantiv***

- **subiect multiplu** - când este exprimat prin mai multe părți de vorbire care sunt despărțite între ele prin virgulă, dacă nu există cuvânt de legătură.

  Exemplu: Pelicanii, stârcii și cormoranii trăiesc în Delta Dunării.

  ➔ ***pelicanii, stârcii și cormoranii = subiect multiplu exprimat prin substantive***

Subiectul se poate plasa oriunde în propoziție, dar, de cele mai multe ori, se află la începutul acesteia, înaintea predicatului.

Exemplu:

Rândunelele sosesc primăvara în țara noastră.

Primăvara sosesc rândunelele în țara noastră.

În țara noastră sosesc primăvara rândunelele.

Există situații în care într-o propoziție nu avem subiect, dar acesta se **subînțelege** cu ajutorul predicatului.

Exemplu: Vom alerga la maraton 15 kilometri.

➔ ***cine va alerga?*** ➔ **noi** - ***subiect care se subînțelege***

Atenție!

Între subiect și predicat nu se pune virgulă!

Exerciții

1 Subliniază subiectele din următorul fragment, adresând predicatului întrebarea „Cine?":

„Sofi nu putea să doarmă. O rază strălucitoare de lună se strecura prin spațiul dintre perdele exact pe perna ei. Ceilalți copii din dormitor dormeau de câteva ore. Sofi închise ochii și rămase nemișcată. (...) Casa era cufundată într-o liniște absolută. Nici voci nu se auzeau venind de la parter, nici pași de la etajul de deasupra. După perdea, fereastra era deschisă larg."

(„Uriașul Bun și Prietenos", Roald Dahl)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

2 Completează enunțurile cu subiectele potrivite, urmărind modelul:

Model: Matei (cine?) citește o poveste cu uriași.

_____ (cine?) ascunde comoara piraților.

_____ (cine?) deschide ușa pentru a vedea ce se întâmplă dincolo.

_____ (cine?) admiră stelele prin telescop.

În fiecare dimineață _____ (cine?) pregătește copiii pentru școală.

_____ (cine?) doarme liniștită pe pervazul ferestrei.

_____ (cine?) rece anunță sosirea iernii.

În ultimul moment, _____ (cine?) a reușit să urce în tren.

Pe cerul senin plutește _____ (cine?) colorat.

3 Identifică subiectele din enunțurile date și completează tabelul, urmărind modelul:

Luna luminează drumul către pădure.
Băiatul ține un discurs convingător în fața clasei.
Copiii povestesc veseli despre peripețiile din vacanță.
Câinele familiei îngroapă un os în grădină.
La ora de științe, elevii construiesc un vulcan.
Marius a găsit o cheie pe aleea din parc.
În adâncul pădurii, vrăjitoarea pregătește un plan viclean.
Calul năzdrăvan îi oferă sfaturi voinicului.

Predicat	Întrebare	Subiect	Exprimat prin
luminează	*cine luminează?*	*luna*	*substantiv comun*

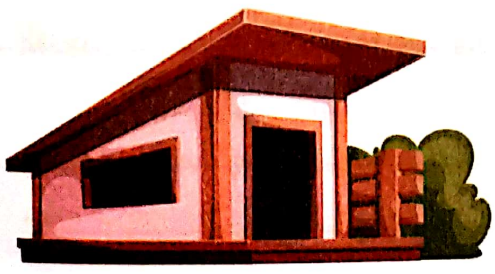

4 Alege varianta care precizează prin ce este exprimat subiectul:

- Numele muntelui este explicat de această legendă.
a) pronume
b) substantiv propriu
c) substantiv comun

- Ei îi felicită pe ceilalți participanți.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

- Dumnealui este un personaj amuzant.
a) substantiv propriu
b) pronume personal de politețe
c) verb

- Astronautul explorează spațiul cosmic.
a) substantiv comun
b) substantiv propriu
c) pronume

- Castelul din Bușteni atrage în fiecare an mulți vizitatori.
a) adjectiv
b) substantiv comun
c) substantiv propriu

- Planetele se rotesc în jurul stelei formând un sistem solar.
a) pronume
b) substantiv comun
c) substantiv propriu

5 Alcătuiește propoziții în care subiectul să fie exprimat prin substantivul „animalele" și să se afle:

- la începutul propoziției:

_____

- în interiorul propoziției:

_____

- la finalul propoziției:

_____

6 Citește propozițiile și subliniază subiectul. Rescrie-le schimbând partea de vorbire prin care sunt exprimate subiectele astfel încât propoziția să își păstreze sensul:

Model: Pe scenă, balerinele dansează grațios. → Pe scenă, ele dansează grațios.

Fata ridică mâna cu timiditate.

→ _____

Azi-dimineață, mama ne-a pregătit un mic-dejun delicios.

→ _____

Ei au descoperit un obiect vechi în albia râului.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

Ea a predat lecția printr-un joc.

→ _____

La începutul anului școlar, dumnealor țin un discurs elevilor.

→ _____

Olguța, Dănuț și Monica au mâncat dulceață pe furiș.

→ _____

7 Subliniază subiectele din propozițiile următoare și bifează căsuțele din dreptul celor cu subiect multiplu:

- ☐ Balaurul, zmeul, zânele sunt personaje întâlnite în basmele românești.
- ☐ Munții sunt cea mai înaltă formă de relief.
- ☐ Apa, lumina și căldura contribuie la dezvoltarea plantelor.
- ☐ Clasa se pregătește pentru sceneta de sfârșit de an școlar.
- ☐ Ilinca, Radu și Mădălina lucrează în echipă pentru proiectul la istorie.
- ☐ A apărut deodată o mulțime de albine.
- ☐ Împăratul și sfetnicii iau o hotărâre dreaptă.

8 Recunoaște subiectele multiple și rescrie enunțurile înlocuind subiectele cu altele exprimate printr-o singură parte de vorbire:

Model: Mama și tata au organizat o petrecere surpriză pentru sora mea.
Părinții au organizat o petrecere surpriză pentru sora mea.

Cocorii, berzele și rândunicile se întorc din țările calde.

→ _____

Miruna, Tamara și Ofelia sunt bucuroase să participe la acest eveniment.

→ _____

Stejarii, fagii și mestecenii au frunze care cad toamna.

→ _____

Mușețelul și menta sunt folosite în prepararea ceaiurilor.

→ _____

Părinții, elevii și profesorii se emoționează la festivitatea de premiere.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

9 Subliniază subiectele, apoi schimbă locul lor în enunț, păstrând sensul acestuia:
Model: Pe cer norii se adună deasupra satului. ➔ Norii se adună pe cer, deasupra satului.

La streașina casei se formează iarna țurțurii.

→ _____

În acest fel se îngrijesc plantele.

→ _____

Astăzi, copiii își îmbracă costumele de carnaval.

→ _____

După ploaie, noi mergem la cules de ciuperci în pădure.

→ _____

După fiecare victorie împotriva turcilor, Ștefan cel Mare înălța câte o biserică.

→ _____

10 Identifică în enunțurile următoare subiectele care se subînțeleg cu ajutorul predicatelor. Scrie în paranteză pronumele corespunzător. Urmărește modelul:
Model: Vom pregăti materialele pentru proiect. (noi)

- Ai rezolvat corect toate exercițiile? (_____)
- Am citit toată cartea într-o zi. (_____)
- Doriți să gustați înghețata noastră? (_____)
- Aveți timp să mă ascultați? (_____)
- Au ajuns mai devreme la gară. (_____)
- Avem nevoie de mai mult spațiu pentru a exersa noul dans. (_____)

11 Realizează corespondența între fiecare propoziție și subiectul său subînțeles:

Scriu caligrafic scrisoarea pentru mama.	voi
Vii mâine la repetiții?	el/ea
O cunoașteți pe prietena mea?	noi
Mă vizitează des în ultima vreme.	eu
În pădure ne orientăm după mușchiul de pe scoarța copacilor.	ei/ele
M-au anunțat în ultima clipă că renunță.	tu

Scanned with OKEN Scanner

12 Alcătuiește propoziții în care subiectul să respecte următoarele cerințe:

- să fie exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul plural:

_____

- să fie exprimat prin substantiv propriu:

_____

- să fie exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, genul feminin, numărul singular:

_____

- să fie exprimat prin mai multe substantive la genul masculin, numărul singular:

_____

- să fie exprimat printr-un pronume de politețe:

_____

13 Colorează cu verde predicatele și cu galben subiectele din următorul fragment. Scrie ce observi:

Prințul mergea înainte, cu inima strânsă, și se uita în toate părțile. Calul pășea liniștit, ca și cum ar fi cunoscut bine drumul. Flăcăul nu îndrăznea să scoată niciun cuvânt. Pădurea părea tot mai deasă și mai întunecoasă. Vântul foșnea printre copaci, iar umbrele se mișcau pe potecă. Drumul se îngusta treptat, iar pașii calului răsunau pe pământul umed. Prințul strângea frâiele și își aduna curajul, în timp ce liniștea devenea tot mai apăsătoare.

Am observat că _____.

14 Bifează căsuțele din dreptul propozițiilor în care:

- substantivul „lup" este subiect:
  - ☐ Am văzut un lup în pădure.
  - ☐ Aveam o foame de lup.
  - ☐ La marginea satului a apărut un lup.
- substantivul „grădină" nu este subiect:
  - ☐ O grădină secretă așteaptă să fie descoperită de vizitatori, în curtea acestui castel.
  - ☐ Orice om gospodar are legume în grădină.
  - ☐ Această grădină este îngrijită cu multă dăruire de iubitorii de plante.
- pronumele „dumnealor" este subiect:
  - ☐ Am vorbit cu dumnealor despre această situație.
  - ☐ Dumnealor nu sunt de acord cu această variantă.
  - ☐ Ce părere aveți despre dumnealor?
- pronumele „ noi" este subiect:
  - ☐ Matei a întrebat despre noi?
  - ☐ Radu a primit de la noi niște cărți frumoase.
  - ☐ Noi nu ajungem la timp.

Scanned with OKEN Scanner

15 Alcătuiește propoziții în care cuvintele **port**, **cer**, **vin**, **sare**, **minte**, **mătură**, **rod**, **luptă** să fie, pe rând:

Verb cu funcția sintactică de predicat	Substantiv cu funcția sintactică de subiect
Eu port o cămașă tradițională din zona Munteniei.	*Un port este un loc unde acostează navele.*

16 Subliniază subiectele din următoarele enunțuri, apoi asociază-le cu analiza potrivită:

Vanilia este aroma mea preferată.	Subiect exprimat prin pronume personal, pers. a III-a, genul masculin, numărul singular
Privighetoarea cântă în nopțile calde de primăvară.	Subiect exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul singular
Dumneaei mi-a dat vestea cea bună.	Subiect exprimat prin pronume personal de politețe, pers. a III-a, genul feminin, numărul singular
El a cumpărat acel tablou din galeria de artă.	Subiect exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul singular
Ce i-a promis Spânul lui Harap-Alb?	Subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular
În parc voluntarii plantează puieți.	Subiect exprimat prin substantiv comun, genul masculin, numărul plural

Scanned with OKEN Scanner

17 Identifică și analizează subiectele din textul următor, după model:

Model: Decebal și dacii – *subiect multiplu exprimat prin „Decebal", substantiv propriu, și „dacii", substantiv comun, genul masculin, numărul plural*

„Decebal și dacii lui s-au bătut vitejește și pe câmpul de luptă și prin păduri și la asaltul cetăților. Așa, de pildă, când romanii au asaltat cetatea Sarmizegetusa, întru apărarea ei n-au luptat numai bărbații, ci și femeile: aruncau asupra asaltatorilor nu numai cu săgeți, ci și cu pietre, cu apă clocotită și chiar cu făclii de rășină, aprinse. Dar soldații romani erau mai numeroși, iar armele lor erau mai bune."

(„Legende istorice", Dumitru Almaș)

18 Redactează un text de 12-15 rânduri cu titlul „O poveste cu un personaj foarte năzdrăvan", în care:

- să existe cel puțin un subiect multiplu;
- să existe cel puțin două subiecte exprimate prin substantive proprii;
- să existe cel puțin două subiecte exprimate prin pronume personal, persoana a III-a, genul feminin, numărul singular.

Scanned with OKEN Scanner

Acordul predicatului cu subiectul

Predicatul se acordă cu subiectul, având același *număr*. Pot avea și aceeași *persoană*, dacă subiectul este exprimat printr-un pronume. Dacă subiectul este un substantiv, verbul-predicat este la persoana a III-a. Așadar, putem spune că predicatul se acordă cu subiectul atât la număr, cât și la persoană.

În cazul unui *subiect multiplu* **predicatul se va acorda cu acesta la numărul plural.**

Exemple:

Copiii desenează pe asfalt.

copiii – subiect exprimat prin substantiv la *numărul plural*;
desenează – predicat exprimat prin verb la *numărul plural*.

Tu citești o poveste.

tu – subiect exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, *numărul singular*;
citești – predicat exprimat prin verb la persoana a II-a, *numărul singular*.

Maria și fratele ei pregătesc masa.

Maria și fratele – subiect multiplu exprimat prin substantive la *numărul singular*;
pregătesc – predicat exprimat prin verb la *numărul plural*.

Exerciții

1 Schimbă numărul verbului care are funcția sintactică de predicat și rescrie propozițiile făcând modificările necesare:

Model: Capra-neagră sare printre stâncile muntelui.
Caprele-negre sar printre stâncile muntelui.

Copacul a crescut lângă gardul curții.

→ _____

Norii cenușii acoperă razele soarelui.

→ _____

Argintiul fulg a căzut în palma copilului.

→ _____

În fiecare noapte lupul dă târcoale la stână.

→ _____

Piramida a fost construită acum aproximativ 4 500 de ani.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

2 Realizează acordul dintre subiect și predicat în următoarele propoziții, urmărind modelul:

Model: Veverița (a aduna) provizii pentru iarnă.
Veverița adună provizii pentru iarnă.

Tunetele (a anunța) venirea unei furtuni.

→ _____

Luceafărul (a străluci) pe bolta nopții.

→ _____

Cântecul acesta ne (a aminti) de vacanța petrecută în Grecia.

→ _____

Norii (a aduce) o ploaie caldă de vară.

→ _____

Oamenii de știință (a colecta) date despre viața balenelor.

→ _____

3 Subliniază forma corectă a subiectului realizând acordul cu predicatul:

Extraterestrul / Extratereștrii au aterizat direct în curtea școlii.

Unicornul / Unicornii alergau liberi prin pădurea fermecată.

Robotul / Roboții au învățat să gătească.

Bufnița / Bufnițele urmărește atent fiecare mișcare din noapte.

Dragonul / Dragonii scuipau flăcări peste munți.

Detectivul / Detectivii vor rezolva misterul prăjiturilor dispărute.

Sirena / Sirenele a cântat melodii care i-au vrăjit pe marinari.

Astronautul / Astronauții va explora o planetă necunoscută.

Eu / Noi inventez o limbă secretă pentru gașca noastră.

Scanned with OKEN Scanner

4 Bifează căsuțele din dreptul propozițiilor în care se realizează acordul dintre subiect și predicat:

Ceata de spiriduși pregătesc cadourile de Crăciun. ☐

Vulpea și ariciul pornesc într-o aventură prin pădure. ☐

Grupul de turiști admiră apusul de pe munte. ☐

Mulțimea de fantome organizau un concurs de speriat turiști. ☐

Dragonul și unicornul se întrece pe cerul nopții. ☐

Echipa de detectivi amatori a descoperit indicii în podul școlii. ☐

5 Rescrie propozițiile următoare corectând greșelile:

Andrei și prietenul lui merge la cinema.

→ _____

Pisica și cățelul, se joacă în curte.

→ _____

Mă doare picioarele.

→ _____

Grupul de alpiniști au ajuns pe vârful muntelui.

→ _____

Restul au ajuns la timp.

→ _____

Elevele de la clasa a IV-a a întârziat.

→ _____

Merele perele prunele se folosește la compot.

→ _____

Eu sunt un om care știu ce spun.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

Alte părți de propoziție

Într-o propoziție, pe lângă predicat și subiect, mai pot exista și alte părți de propoziție:

❖ parte de propoziție care arată o caracteristică a substantivului;

Exemplu: Trenul rapid a plecat.

❖ parte de propoziție care determină verbul.

Exemplu: Bunica merge în grădină.

Atenție!

➢ partea de propoziție care arată o caracteristică a substantivului poate fi exprimată prin diferite părți de vorbire: adjectiv, substantiv, pronume etc.

Exemple: Pantofii roșii sunt preferații mei.

roșii = adjectiv care arată o însușire a substantivului „pantofii"

Gardul de lemn trebuie vopsit.

(de) lemn = substantiv care arată o caracteristică a substantivului „gardul"

Cadoul pentru tine se află pe masă.

(pentru) tine = pronume care arată o caracteristică a substantivului „cadoul"

➢ partea de propoziție care determină verbul poate fi exprimată prin diferite părți de vorbire: substantiv, pronume etc.

Exemple: Vara noi mergem la mare.

(la) mare = substantiv care determină verbul „mergem"

Am ajuns la tine prea devreme.

(la) tine = pronume care determină verbul „am ajuns"

Exerciții

1 Completează enunțurile cu partea de propoziție care arată o caracteristică a substantivului, urmărind modelul:

Model: Bomboanele mentolate (ce fel de bomboane?) sunt preferatele mele.

Am admirat buchetul tău de bujori _____ (ce fel de bujori?)

Copilul _____ (ce fel de copil?) pune multe întrebări.

Caietul este oglinda _____ (a cui oglindă?).

Dimineața, se simțea adierea _____ (a cui adiere?).

Utilizăm un program _____ (ce fel de program?) pentru prezentarea _____ (a cui prezentare?).

Astăzi la școală am înțeles explicația _____ (a cui explicație?).

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

2 Recunoaște în enunțurile date partea de propoziție care arată o caracteristică a substantivului și completează tabelul, urmărind modelul:

***Model:** Evaluarea finală va avea loc în luna mai.*

Articolul științific este foarte bine documentat.
Casa de pe deal se vede de departe.
Colegul lui de bancă îmi este cel mai bun prieten.
Tema suplimentară este din culegerea nouă.
Pădurea de conifere se întinde pe întregul munte.

Substantiv determinat	Întrebare	Caracteristică a substantivului	Exprimată prin
evaluarea	ce fel de evaluare?	finală	adjectiv
articolul			
casa			
colegul			
colegul			
prieten			
tema			
culegerea			
pădurea			
munte			

3 Alege varianta care precizează prin ce este exprimată partea de propoziție care arată o caracteristică a substantivului:

• În lacul adânc nu sunt pești.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

• Jocul cu mingea îi bucură pe copii.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

• Pisoiul năzdrăvan face dezordine.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

• Cheile ei au fost găsite.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

• Mărgelele de sticlă nu sunt prețioase.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

• Papagalul lui imită ceasul.
a) adjectiv
b) substantiv
c) pronume

Scanned with OKEN Scanner

4 Alcătuiește enunțuri în care substantivul „bufnița" să fie determinat de o parte de propoziție exprimată prin:

- substantiv propriu:

_____

- adjectiv:

_____

- pronume personal, persoana a III-a, numărul singular:

_____

- substantiv comun, genul feminin, numărul singular:

_____

5 Completează propozițiile cu partea de propoziție care determină verbul, urmărind modelul:

Model: Motanul încălțat aleargă <u>către moară</u> (către ce aleargă?).

Cine citește _____ (ce citește?)?

Mă voi întoarce _____ (când mă voi întoarce?) viitoare.

Câinele s-a ascuns _____ (unde s-a ascuns?).

Povestitorul a schimbat _____ (ce a schimbat?) romanului.

Vântul bate _____ (cum bate?).

Scrisoarea a ajuns _____ (la cine a ajuns?).

6 Recunoaște în enunțurile date partea de propoziție care determină verbul și completează tabelul, urmărind modelul:

Model: Vântul de primăvară mi-a smuls umbrela din mână.

Motanul pășește cu grijă pe gard.
Avionul a aterizat lin pe pistă.
Cristi curăță un pomelo.
Noi așteptăm vacanța.
Indicatorul arată direcția corectă.
Am primit de la el un cadou neașteptat.

Verbul determinat	Întrebare	Cuvântul care determină verbul	Exprimat prin
a smuls	*ce a smuls?*	*umbrela*	*substantiv*
pășește			
pășește			

Verbul determinat	Întrebare	Cuvântul care determină verbul	Exprimat prin
a aterizat			
a aterizat			
curăță			
așteptăm			
arată			
am primit			
am primit			

7 Alege varianta care precizează prin ce este exprimată partea de propoziție care determină verbul:

- Am rezolvat exercițiul dificil.

a) substantiv
b) pronume
c) adjectiv

- Vom trece pe la el.

a) substantiv
b) pronume
c) adjectiv

- Nu cunoaștem adevărul.

a) substantiv
b) pronume
c) adjectiv

- Ea cântă la vioară.

a) substantiv
b) pronume
c) adjectiv

- Vom ajunge la ea.

a) substantiv
b) pronume
c) adjectiv

- Plecăm către voi.

a) substantiv
b) pronume
c) adjectiv

8 Alcătuiește enunțuri în care verbul „a mânca" să fie determinat de o parte de propoziție exprimată prin:

- substantiv comun, genul feminin, numărul singular:

_____

- substantiv propriu:

_____

- pronume personal, persoana a III-a, numărul singular:

_____

- pronume personal, persoana a II-a, număr singular:

_____

Scanned with OKEN Scanner

Propoziția simplă și propoziția dezvoltată

Propoziția simplă este formată din subiect și predicat.

Exemplu: Maia cântă. (Maia – subiect; cântă – predicat)

Propoziția dezvoltată este formată din subiect, predicat, alături de cel puțin o altă parte de propoziție.

Exemplu: Atleții aleargă. – propoziție simplă:

S	*P*
substantiv	*verb*

Atleții antrenați aleargă cu viteză. – propoziție dezvoltată:

S	*Parte de prop.*	*P*	*Parte de prop.*
substantiv	*adjectiv*	*verb*	*substantiv*

Atenție!

Există propoziții simple formate doar din predicat.

Exemplu: Plouă. (plouă – predicat)

Ninge. (ninge – predicat)

A plecat. (a plecat – predicat)

Exerciții

1 Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate prin adăugarea altor părți de propoziție. Urmărește modelul:

Model: Avionul decolează. → Avionul Mariei decolează în curând.

Băiatul pictează.

→ _____

Câinele latră.

→ _____

Căprioara aleargă.

→ _____

Păsările zboară.

→ _____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Soarele apune.

→ _____

Bucătarul gătește.

→ _____

2 Dezvoltă propoziția **Pasărea cântă.** urmărind cerințele:

- adaugă o parte de propoziție care arată o caracteristică a substantivului și este exprimată printr-un adjectiv:

_____

- adaugă o parte de propoziție care arată o caracteristică a substantivului și este exprimată printr-un substantiv:

_____

- adaugă o parte de propoziție care determină verbul și este exprimată printr-un substantiv:

_____

3 Îmbogățește următoarele propoziții simple prin adăugarea unor părți de propoziție, urmărind modelul:

Model: Fetița dansează.

- *o parte de propoziție* → *Fetița talentată dansează.*
- *două părți de propoziție* → *Fetița talentată dansează pe scenă.*
- *trei părți de propoziție* → *Fetița talentată dansează grațios pe scenă.*

Cavalerul luptă.

- _____
- _____
- _____

Caietul cade.

- _____
- _____
- _____

Acrobatul sare.

- _____
- _____
- _____

Scanned with OKEN Scanner

Dragonul zboară.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Elevul citește.

- _____
- _____
- _____

4 Transformă propozițiile dezvoltate în propoziții simple, urmărind modelul:
Model: Grădinarul harnic altoiește pomii fructiferi. → Grădinarul altoiește.

Iepurele fricos se ascunde în tufiș.

→ _____

Vulpea vicleană l-a păcălit pe ursul naiv.

→ _____

De astăzi începe vacanța pentru toți elevii.

→ _____

Barca pescarilor plutește pe lac.

→ _____

Vaporul străbate marea învolburată.

→ _____

Surioara ei cântă la pian.

→ _____

Scanned with OKEN Scanner

5 Folosind următoarele cuvinte, alcătuiește atât o propoziție simplă, cât și una dezvoltată:

- aleargă

propoziție simplă → _____

propoziție dezvoltată → _____

- renii

propoziție simplă → _____

propoziție dezvoltată → _____

- cumpără

propoziție simplă → _____

propoziție dezvoltată → _____

- primăvară

propoziție simplă → _____

propoziție dezvoltată → _____

- vizitează

propoziție simplă → _____

propoziție dezvoltată → _____

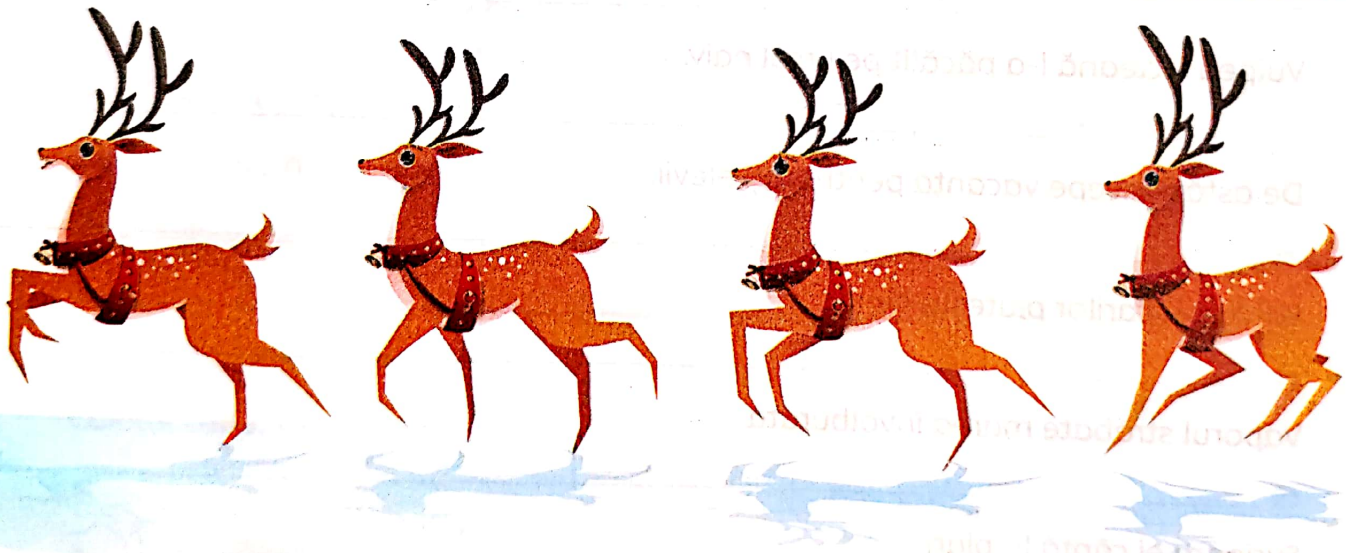

6 Bifează doar căsuțele din dreptul propozițiilor simple:

- ☐ Afară plouă.
- ☐ Mâine plecăm.
- ☐ Vine iarna.
- ☐ Zburăm cu sania?
- ☐ Sania zboară.
- ☐ Bunicul și bunica au sosit.
- ☐ Bate vântul.
- ☐ Am mâncat covrigi.

Scanned with OKEN Scanner

7 Alcătuiește propoziții dezvoltate, urmărind cerințele:

a) S (substantiv) + P (verb) + P. de prop. (substantiv)

b) S (substantiv) + P. de prop. (adjectiv) + P (verb)

c) P. de prop. (adjectiv) + S (substantiv) + P (verb)

d) P. de prop. (substantiv) + P (verb) + P. de prop. (pronume) + S (substantiv) + P. de prop. (adjectiv)

8 Realizează schema următoarelor propoziții, urmărind modelul:

Model: Livada bunicilor are pomi roditori.

Schema: S (substantiv) + P. de prop. (substantiv) + P (verb) + P. de prop. (substantiv) + P. de prop. (adjectiv)

- Ploaia rece cade peste sat.

Schema: _____

- Eroii din poveste au luptat cu neînfricare.

Schema: _____

- Calul nechează de oboseală.

Schema: _____

- Albinele harnice zumzăie prin grădina cu flori.

Schema: _____

- Pe potecă se văd urmele ursului.

Schema: _____

- Anca, Tatiana și Carmen au finalizat proiectul.

Schema: _____

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

VOCABULAR 3
Familia de cuvinte 3
Cuvinte cu înțeles asemănător 5
Cuvinte cu înțeles opus 10
Cuvinte cu aceeași formă și înțelesuri diferite 14

PUNCTUAȚIE 18
Propoziția enunțiativă, propoziția exclamativă, propoziția interogativă 18
Virgula (,). Două puncte (:). Linia de dialog (—) 20
Punctele de suspensie (...) 23
Ghilimelele („ ”) 24

ORTOGRAFIE 26
Ortogramele *car/c-ar* 26
Ortogramele *cel/ce-l* 28
Ortogramele *cei/ce-i* 30
Ortogramele *var/v-ar* 32
Ortogramele *căi/că-i* 34
Ortogramele *decât/de cât* 36
Ortogramele *demult/de mult* 37
Ortogramele *odată/o dată* 38
Ortogramele *numai/nu mai* 39
Ortogramele *altădată/altă dată* 40

Scanned with OKEN Scanner

MORFOLOGIE 41
Substantivul. Felul substantivelor 41
Numărul substantivelor 46
Genul substantivelor 50
Adjectivul. Numărul adjectivului. Genul adjectivului 55
Poziția adjectivului 61
Pronumele. Numărul pronumelui. Persoana pronumelui 64
Formele pronumelui personal 69
Pronumele personal de politețe 73
Verbul. Numărul verbului. Persoana verbului. Timpul verbului 75

SINTAXA 83
Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul 83
Subiectul (simplu/multiplu) 90
Acordul predicatului cu subiectul 98
Alte părți de propoziție 101
Propoziția simplă și propoziția dezvoltată 105

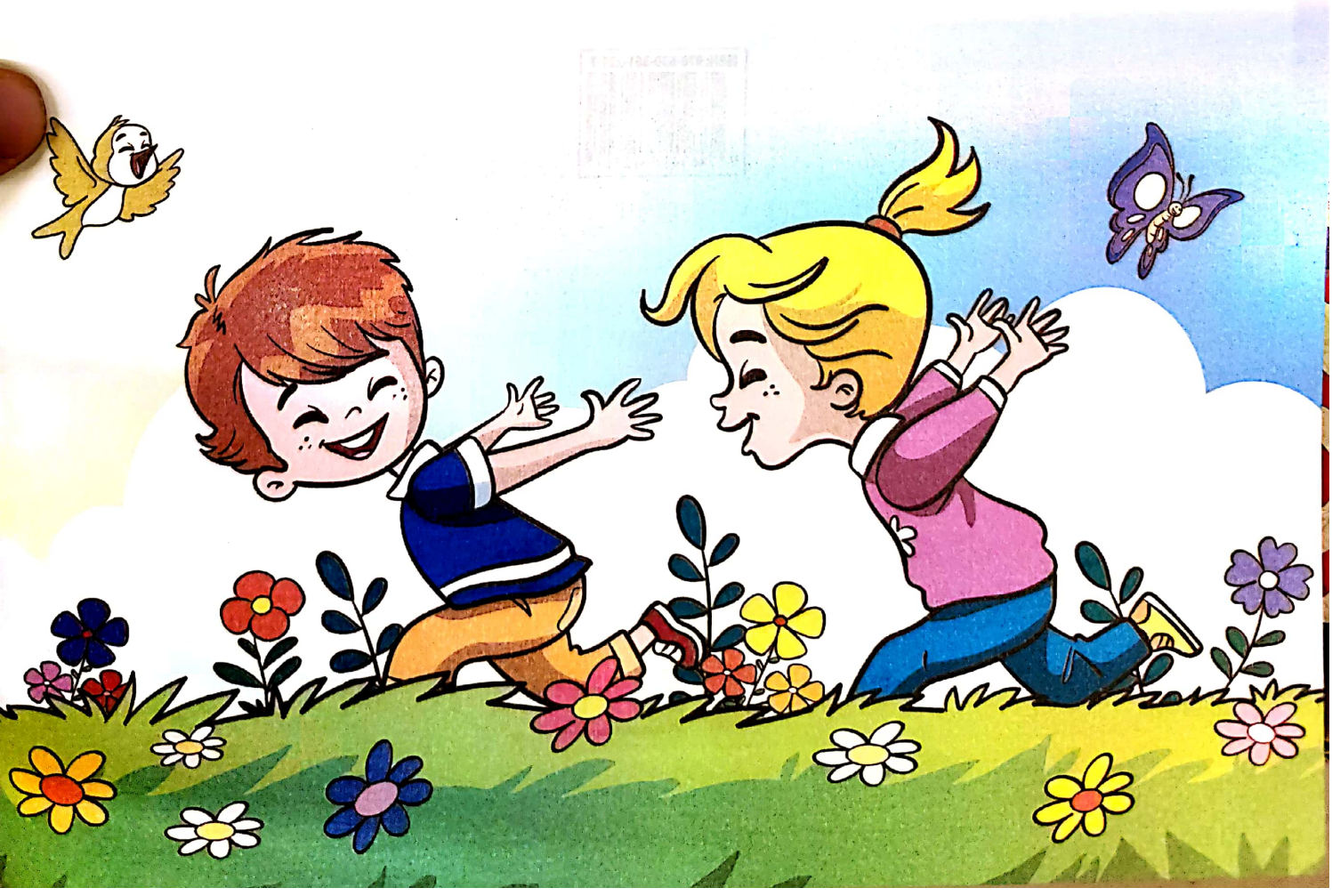

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții de gramatică pentru clasa a IV-a. Scriem corect! îi invită pe elevi să facă un pas înainte în înțelegerea limbii române. Această lucrare încheie seria celor trei caiete dedicate formării treptate a competențelor de exprimare corectă în limba română. Achizițiile din anii anteriori, precum și altele noi sunt consolidate prin exerciții variate, aplicații integrate și sarcini care cer analiză, alegere și formulare proprie de răspunsuri. Activitățile sunt concepute pentru a fixa regulile gramaticale prin utilizare practică, pentru a dezvolta atenția la detaliu și pentru a consolida exprimarea clară și coerentă. Structurat echilibrat și accesibil, caietul poate fi folosit atât în activitatea de la clasă, cât și în studiul individual, oferind elevilor un sprijin sigur în pregătirea lor și în formarea unor deprinderi stabile de comunicare orală și scrisă.

CORINT EDUCAȚIONAL

9786303612317 TÂRG DE CARTE
EXERCITII DE GRAMATICA C4
46.99 lei

Scanned with OKEN Scanner